

РІК XLVIII, Ч. 7

ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ — 1991 — JULY-AUGUST

No. 7, VOL. XLVIII

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

PIK XLVIII, Ч. 7

ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ — 1991 — JULY-AUGUST

No. 7, VOL. XLVIII

ЗМІСТ

М.Б.Х. Романтика реальності	1
Марта Богачевська-Хом'як. Чи жінки мають історію, і чи може вивчення історії жінок децю розповісти про Україну?	2
Данило Кулиняк. "Обитель Крехівська"	5
Іван Франко. Хрест	6
Любов Дражевська. Олена Пчілка — зірка українського відродження ..	8
Олена Пчілка. Діброва смутная вже листячко ронила	9
Христя Навроцька. Атена Пашко — гостя Екзекутиви СУА	11
Марія Савчак. Привітальне слово	11
Вісті з Централі	12
Надія Кибальчич. Співи на Івана Купала	14
Бог Купало (Казка з поганських часів)	14
Наталія Лівницька-Холодна. Сни Купалові	15
Р.Б. Безсонна ніч у лікарні	16
Ярослав Волощук. Нічна симфонія	17
З нових видань. Докія Гуменна: "Дар Евдотеї"	17
Калейдоскоп	18
Our Life	
Oksana Sapelak. The Old and the New in the Ukrainian Women's Movement	19
Olha Isaiyevych. The Small Academy of Arts and Sciences in Lviv	22
Христя Навроцька. Наше харчування	26
Дописи Округ і Відділів	27
Пожертви	31
Нашим дітям	34
Загальні збори Відділів	36

На обкладинці: **Ярослав Вижницький.** "Квіти". Олія, 1990.
 Фото Осипа Старостяка
 Our cover: **Yaroslav Vyzhnytskyi.** "Flowers". Oil, 1990. Photo by Osyp Starostiak.

Редактор — **Ірена Чабан**
 Редактор англомовної частини — **Марта Бачинська**
 Мовна редакція — **Роман Юрєвич**
 Адміністратор — **Наталія Дума**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Любов Волинєць
Христя Навроцька — з уряду (пресова референтка Головної Управи)
Іванна Рожанковська
Ольга Руденська
Марія Савчак — з уряду (Голова Союзу Українок Америки)
Тамара Стадниченко-Корнелісон

Second Class Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices.
 Copyright 1991 Ukrainian National Women's League of America, Reserved —
 Published in U.S.A.

ГОЛОВНА УПРАВА СУА

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ

Лідія Бурачинська
 Іванна Рожанковська

ЕКЗЕКУТИВА

Марія Савчак — голова
 Іванна Ратич — 1-ша заступниця голови
 Ольга Гнатейко — 2-га заступниця голови для справ організаційних

Лідія Гладка — 3-тя заступниця голови для справ культури

Марта Хом'як — 4-та заступниця голови для справ зв'язків
 Ірина Чайківська — протоколярна секретарка
 Марія Томоруг — кореспонденційна секретарка
 Розалія Полчій — англомова секретарка
 Рома Шуган — скарбничка
 Марта Данилюк — фінансова секретарка
 Ірина Куровицька — вільний член
 Лідія Білоус — вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Ірина Руснак — музейно-мистецька
 Ольга Тритяк — виховна
 Ліда Черник — суспільної опіки
 Анна Кравчук — стипендій
 Христя Навроцька — пресова

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Ірина Лончина — Дітройт
 Марія Одежинська — Філадельфія
 Надія Савчук — Нью-Йорк
 Марія Крамарчук — Північний Нью-Йорк
 Татіяна Рішко — Нью Джерзі
 Іванна Шкарупа — Огайо
 Анастасія Хариш — Чикаго
 Валентина Чудовська — Нова Англія
 Теодозія Кушнір — Південний Нью-Йорк

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Евгенія Новаківська — голова
 Лідія Дяченко — член
 Таїса Турянська — член
 Надя Бігун — заступниця
 Лідія Фіцалович — заступниця

ГОЛОВНА УПРАВА СУА

РЕДАКЦІЯ / АДМІНІСТРАЦІЯ

108 Second Avenue

New York, NY 10003

(212) 533-4646

Редакція: (212) 674-5508

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

203 Second Avenue

New York, NY 10003

(212) 228-0110

Fax (212) 228-1947

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ:

Ukrainian Booksellers
 49 Linden Gardens
 Notting Hill Gate
 London W24HG
 England

АВСТРАЛІЯ:

Postup Ukrainian Cooperative
 Trading Society Limited
 928 Mount Alexander Rd.
 Essendon, 3040,
 Australia

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly — except Aug.
 by Ukrainian National Women's League of America, Inc.,
 108 Second Avenue, New York, NY 10003.
 ISSN 0740-0225

Postmaster: send address changes to
 "OUR LIFE", 108 Second Ave., New York, NY 10003

РОМАНТИКА РЕАЛЬНОСТІ

Упродовж останнього десятиліття я повторюю, що доба ширення правди про Україну минула, що яка б вона не була, доля України сьогодні вже не проходить поза межами свідомости цивілізованого світу. Реакція на долю України цього світу може бути нам не до вподоби, але це вже не спричинене елементарним неуцтвом про координати України.

Звісно, перший-ліпший перехожий на вулиці не знатиме, що треба знати про цю потенціяльну потугу на сході Європи, але він і не знатиме, де Тоґо, а де Перу, і в якій країні Момбаса. Освічена і політично свідома людина Заходу, одначе, буде, правдоподібно, більше знати про Україну, ніж про Непаль чи про народ ібо.

Цей факт ще вдаряє нас неправдоподібностю ранньої весни. Ще так недавно ми раділи, прочитавши примітивну згадку про Україну в енциклопедії, а двохвилинне повідомлення про будь-який почин, пов'язаний з Україною, виносив нас під хмари, побільшуючи вдесятеро телефонічні розмови.

Сьогодні маємо катедри українознавства, книжки з українською тематикою, які розходяться серед неукраїнської публіки, чистокровних неукраїнців, які спеціалізуються у літері "Т".

Ці обставини повинні змусити нас частіше та глибше застановитися над тим, куди іти далі після "ширення правди про Україну". Це питання особливо на часі поставити нашим організаціям і нашій громаді тепер, коли стільки українців приїжджають офіційно і особисто відвідати Захід, відвідати Америку.

Я думаю, що в першу чергу треба зрозуміти, що ми не представляємо України. Ми легітимно й надзвичайно важливо представляємо українців, громадян і мешканців США, і як такі маємо не тільки право, але й святий обов'язок бути повноцінними і активними учасниками політичних процесів США. Але ми не говоримо в імені України. Понад усе, ми не можемо, навіть натяком, прирікати її повторювати будь-який прожитий етап чи докінчувати чийсь незакінчену політику, проводити в життя чийсь ідеал. Україна — українцям, тобто сучасним жителям української землі. Їм Україна рідна, вони її знають. Ми її знаємо з книжок, оповідань, з легенд, з вилеліяних мрій. Навряд чи тими засобами можна провести навіть найкращі закони в життя.

Ми можемо (що ми й робимо) вжити всі наші можливості, щоб дати доступ представникам України до впливових чинників американського уряду і американських засобів масової інформації. Ми прислужимося Україні тим, що будемо добрими, активними американцями поза українським гетто.

Дарія Наумко. Графіка. Львів, 1991
Daria Naumko. Graphics. Lviv, 1991

Другий спосіб, в який ми можемо бути корисні Україні — це плекання знання про те, де найкраще знайти потрібну інформацію про Україну і для України. Це не ширення правди та примітивної інформації. Це знання, куди, де, звідки одержати потрібні точні інформації і кого, коли та з ким звести.

Ширити правду про Україну вже не треба, але розширити їй двері у ширший світ — у наших силах в міру того, як ми самі є громадянами широкого світу.

ЧИ ЖІНКИ МАЮТЬ ІСТОРІЮ, І ЧИ МОЖЕ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ ЖІНОК ДЕЩО РОЗПОВІСТИ ПРО УКРАЇНУ?

Щоб схарактеризувати автентичну участь жінок в історичному розвитку України, треба в першу чергу припустити можливість альтернативного підходу до історії взагалі, а не тільки до історії України. Справа лежить не в тій чи іншій історіографічній школі чи інтерпретації джерел, навіть не у пристосуванні різних методологічних підходів. Радше — якщо ми взагалі припускаємо, що жінки мають якесь дійсне, собі притаманне, місце в історії — нам прийдеться признати, що існуючі історичні праці не ставлять вичерпних питань, які в будь-якій мірі причетні до розгляду історії жінок. Щобільше, треба припустити можливість таких підходів до теми, які зможуть продемонструвати, що доля жінок має якийсь зміст і якийсь сенс. Тобто тут справа не в “жіночому питанні”, а в потребі такої історії, де жінки не виступають як звичайні статисти чи навіть гарна обстановка. Нам доводиться розглядати ті джерела, з яких можемо відтворити історію України з жінками. Бо досі історія України, як взагалі історії інших країн, писалися так, немов би жінки не жили на світі. Правда, час від часу згадувалися непересічні жінки в історії України, як це робилося в історії інших країн, або підкреслювалося, що жінки на Україні, на відміну від жінок інших частин світу, ніколи не відчували будь-якої дискримінації, бо хоч у решті світу жінки зазнавали дискримінації, на Україні, мовляв, жінка завжди була рівноправна з чоловіком.

З історії України ми довідуємося відносно мало

про жінок і майже нічого про жіночі організації. Ранні періоди історії України звичайно включають більше прямих описів про жінок, бо в них є наголос на матеріальну культуру, яку частіше зв'язують з жінками. Аналіза політичних, суспільних чи економічних характеристик, які звичайно вивчають форми діяння чоловічих організацій, ми привикли ототожнювати з загальним розвитком громади. В десяти томній “Історії України-Руси” Михайла Грушевського та в його пізнішій розвідці, яка вийшла у Празі в 1921 році під назвою „Початки громадянства: генетична соціологія”, як і у восьми томній „Історії Української Радянської Соціалістичної Республіки”, незважаючи на її тенденційність, яка змушує авторів деколи до словесної акробатики, знаходимо ще досі важливі інформації про матеріальну культуру населення України, де згадується про жінок.¹ Двотомна “Історія України” Наталії Полонської-Василенко, яка вийшла у Мюнхені, звертає деяку увагу на жінок, хоч не подає ніяких відомостей про жіночі організації.

Жінки та чоловіки пишуть про жінок часто без історичного фону. Це, до речі, зрозуміло: населення, яке не має доступу до громадського розвитку, не осмислює або затрачує свою історію. Так, обездолені верстви населення, як негри в США у минулому столітті, не мали своєї історії. Жінки — якщо не враховуємо видатних жінок чи тих, що родом чи родами пов'язані з провідниками групи, також не мали своєї історії. Українські жінки, в сучасному

періоді, двічі обездолені — підвладна група підвладного народу. Про яку історію тут можна говорити?

Щоб осмислити існування будь-якої суспільної групи, треба розглянути життя цілої групи, а не тільки окремих одиниць з неї, в контексті їхнього існування. Тут і головна проблема у вивченні жінок: бачимо часто або непересічних жінок, або якусь згори вирішену проблематику, що називаємо “жіноче питання”.

У двадцятому столітті українські жінки почали розуміти, що треба писаної історії України. Обширніші статті перших свідомих активісток на українських землях намагалися зафіксувати початки жіночих організацій. Мілена Рудницька, довголітня голова Союзу Українок, коли опинилася в США на початку 1950-х років, задумала підготувати збірну працю про історію жіночого руху на Україні. Рудницькій, на жаль, не вдалося здійснити цей задум, але вона дала поштовх Ірині Книш написати книжку про Наталю Кобринську “Смолоскип у Темряві”, яку мусіла видати власним коштом.² В 1969 році Н. Полонська-Василенко видала невелику книжку „Видатні жінки України” коштом Союзу Українок Канади. Ця ж організація жінок перевидала в 1945 році працю Софії Русової “Наші визначні жінки”. Перше видання цієї праці, яка пов’язує особисті спомини з історичними описами, появилось в Коломиї в 1934 році у видавництві Олени Кисілевської “Жіноча доля”. В п’ятдесятих роках Об’єднання Українських Жінок на еміграції почало видавати серію під назвою „Визначні жінки України”. Так вийшли книжечки Любови Дражевської “Олена Пчілка — зірка українського Відродження та Надії Данилевської про Старицьких, Черняхівських, Сташенків “Загублений рід”. Союз Українок Америки в 1955 році видав 48 сторінкову поверховну брошуру “Жінка України: її участь в історичних подіях, в літературі, мистецтві та боротьбі за свободу”. Книжечка вийшла англійською мовою і розрахована на американського читача, але не давала достатніх причин зацікавитись Україною. В той час для українського читача в США та Канаді також виходили принагідні альманахи та збірки про працю чи життя жінок.

В Радянській Україні про історію жіночого руху на Україні багато не писали, бо така діяльність вважалася буржуазною, націоналістичною, а тому не заслуговувала на увагу. Виходили окремі праці, як, наприклад, Жанни Тимченко “Трудящі жінки в боротьбі за владу Рад на Україні” (Київ, 1966), які поглиблювали наше знання предмету. Частіше, однак, появлялися випадкові видання про радісне життя колгоспниць та про прагнення миру серед українського жіноцтва. Ці праці не давали жодного конкретного матеріалу ані про життя, ані про історію жінок. Виняток становлять праці письменниць та праці про них, особливо про Лесю Українку та про

Наталю Кобринську. Але про намагання Кобринської організувати жінок писалося мало, і її власних цінкових поглядів на тему жіночих питань не вивчено.

Взагалі на Україні і поза нею тема дослідження жіночого руху чи тематика, пов’язана з жінками, не вважалася серйозною. І лише у 70-их роках, особливо у США та Великобританії, почалася систематична наукова праця над темами, пов’язаними з жінками.

Про українську науку за кордоном і її зацікавлення тематикою, пов’язаною з жінками, можна сказати те саме, що про Радянську Україну. Але тому що наукова праця в США не централізована і науковці, які цікавляться україністикою, також беруть участь у загальному розвитку наукової тематики в США, зрозуміння важливості дослідів над історією українського жіночого руху зростає серед української громади в США і в Канаді, і серед науковців, які цікавляться українською тематикою.

Жіночого питання як такого на існує. Є нерозв’язані проблеми громади — праця поза домом, опіка над дітьми, шкільництво, здоров’я, освіта, побутові справи, житло, харчування, — які ми привикли називати жіночими питаннями, бо жінкам доводилось часто займатися ними. Існує питання прав людини і організації громади, суспільства і держави, які слід розглядати в контексті розвитку суспільства. Абстрактне вивчення прав людини не скаже нам нічого про розвиток та застосування тих прав. З тієї самої причини не можна обмежувати історію жінок до вивчення тільки фемінізму чи навіть до загального намагання жінок здобути рівноправність, бо це не вичерпує повного минулого життя жінок, особливо в країнах Східної Європи.

Історії народів Східної Європи, в тому числі українського, звичайно пишемо з точки зору формування народу та держави, чи здобуття його незалежності. Тобто, в тій чи іншій мірі ці історії беруть собі за тему прослідження розвитку націоналізму.

Жінки звичайно виявляють нехіль до теоретичного думання та неохоче займаються формулюванням теорій. Тому вони слабо розвинули осмислення свого місця в історії рідного народу та взагалі відношення фемінізму до націоналізму.³ Навпаки, історію жінок пов’язують звичайно не з націоналізмом, тобто з розвитком нації, а з визвольним рухом чи емансипацією.

Емансипація у Сполучених Штатах означає намагання поширити закон та права на ті верстви населення, які через недогляд чи дискримінацію не попали у первинну інтерпретацію закону. Формулювання жіночих прав в Європі та в Америці тісно пов’язане з розвитком теорії прав людини, з французькою революцією та з визвольними змаганнями Америки. В історії України, однак, поняття людських прав творить основу всього українського народного руху. Хоч носіями та речниками українсь-

кого народного руху в сучасну добу часто були історики, саме виправдання існування українського народу знаходимо не в історичних доказах (хоч їх є доволі!) а в праві кожного народу на свободу та самобутність. Те саме право, на яке покликався Томас Джефферсон й інші діячі Америки, коли вони творили першу в світі конституційну республіку, — виправдувало намагання американських та англійських жінок поширити зрозуміння права людини, щоб воно також включало права жінок. Під час французької революції виглядало, що гасло братерства включатиме й рівноправність жінок; виявилось, однак, що вплив римського права з його обмеженням поняття громадянина чоловічою статтю та згодом певного нерухомого майна, був сильніший за інтерпретацію людських прав. Це поняття римського права дійшло аж до початку вісімдесятих років нашого століття, — воно перешкоджало французьким одержати законне право розпоряджатися своїми грішми.

В англо-саксонських країнах, тобто в тих, де прийнялося поняття закону, побудованого на прецеденті, інтерпретація права поширювалась у міру пізнання людей позаєвропейського світу. Американська декларація незалежності та конституція Сполучених Штатів говорять про права людини, вживаючи слово "мен", що звичайно, хоч не виключно, стосується до чоловіків. Були американки, зокрема дружина другого президента США Абігейл Адамс, яка пригадувала чоловікові, коли той писав проєкт конституції, щоб не забував жінок, але переважно перші білі поселенки Америки мали багато праці і не надто турбувалися дефініцією прав людини. Коли, однак, право голосу, спадкоємності маєтку, розпорядження землею та право на освіту набрали конкретних форм, жінки піднесли голос. Боротьба за рівні права почалася у церквах, де натиск на власне сумління, працю над собою та особисте життя проведено таким способом, щоб вирок на останньому, страшному суді був прихильний для душі, підкреслював відповідальність кожної людини за власну долю. Жінки і чоловіки турбувалися про спасіння душі і про розвиток тіла, в якому проявляється душа. Батьки почали добиватися права для своїх доньок, — а не тільки для синів, — на освіту в школах, які будували за їхні гроші. Коли заселялися незалюднені землі і велася боротьба з індіанцями, не було часу думати про те, яка поведінка личить жінкам і чого не можна робити добре вихованій жінці. Треба було вижити, і вижити так, щоб не соромитися своїх вчинків перед громадою і перед предками. Жінки в Америці, незалежно від права, брали активну участь у засіданнях деяких громад та в протестантських церковних зібраннях. Зможніші та освічені стали на чолі руху проти невірництва, за рівні права негрів, вели антиалкогольну кампанію.

У 1848 році — пропам'ятному році скасування

панщини на західних землях України, році Весни Народів, коли народи Австрійської імперії домагалися своїх прав, — у Сполучених Штатах, де право людини було кодифіковане, але не поширене на ціле населення, жінки виступили з декларацією прав людини, яка включала й жінок.

Емансипація невірників у США та проголошення рівноправності людей, незалежно від кольору шкіри, не давала права голосу всім жінкам, — також незалежно від кольору шкіри. Чоловіки, — навіть неграмотні, навіть імігранти, які не визнавалися на політиці США та на громадських відносинах в американських містах, — мали право голосу, тоді як народжені в Америці і освічені жінки не мали доступу до виборчої урни і не могли вчитися у кращих університетах країни.

Зрозумівши, що одинцем не можна вибороти своїх прав, жінки почали організовувати клуби і, — починаючи з 1848 року, — міжнародні жіночі організації, які боролися за свою емансипацію, за своє визволення, за поширення існуючих прав на жінок. Джон Стюарт Мілль, видатний філософ англійського лібералізму, разом з подругою свого життя Гаріет Тейлор, — але тільки під своїм прізвищем, бо жінкам не випадало публічно виступати, — видав трактат про абсурдність позбавлення прав жінок.⁴ Боротьба за легалізацію прав жінок в Європі тривала аж до кінця Першої світової війни. Треба було аж того катаклізму, щоб зрушити легалізм Заходу, і поширити право голосу і на жінок.

¹ Є теорії, що жінки створили перші осілі культури та розвинули рільництво. Дехто припускає, що Україна — колиська однієї з перших осілих культур. Це окрема тема, яка вимагає повніших досліджень.

² Рудницькій взагалі тоді не щастило. Її проєкт збирання свідчень про голод на Україні не дістав належної громадської підтримки і її намагання включитися у працю Союзу Українок Америки не мали успіху. Рудницька виїхала назад до Європи, де продовжувала громадську та наукову працю, але про жіночий рух писала мало і про неї сьогодні пишемо мало. Я обговорюю її працю в Союзі Українок та її намагання звернути увагу європейської громадськості на голод на Україні в 1933 році у *Feminists Despite Themselves: Women in Ukrainian Community Life, 1884-1939* (University of Alberta, 1988). Тепер намагаюся закінчити редагування творів Рудницької, яким займався її син Іван Лисяк-Рудницький незадовго перед смертю.

³ Література про жінок не обговорює цієї теми взагалі, а праці про націоналізм звичайно не зосереджують уваги на жінках.

⁴ "On the Subjection of Women" (Про підкорення жінок) — ця праця, яка появилася вперше в 1869 р., мала вирішальний вплив на Наталю та Теофілію Кобринських, і під її впливом вони обоє стали феміністами. Смерть Кобринського і те, що Кобринська ввійшла в український радикальний рух та й намагання практично організувати жінок, відтягнули Кобринську від її заміру перекласти цей твір.

(Далі буде)

Крехів, Галичина. Церква св. Параскевії і дзвіниця, 1658 р. Майстер Іван Жомюк.

Krehiv, Halychyna. St. Paraskevia Church and bell tower. 1658. Master builder Ivan Zhomiuk.

”ОБИТЕЛЬ КРЕХІВСЬКА”

Року 1699-го ігумен Крехівського монастиря Діонісій Сінкевич, котрий був ще й неабияким художником, сотворив гравюру ”Обитель Крехівська”. На ній зображений розкішний архітектурний комплекс — за високими фортечними мурами п’ять церков і дзвіниць, корпуси з келіями ”братії”, допоміжні споруди. Все це оточене ровом з водою, через який при в’їзній брамі міст, що підіймається, чотири кутові вежі забезпечують надійну кругову оборону. Ця грізна фортеця називалася тоді Крехівський монастир, на той час оплот православ’я в цьому краї. На початку XVIII століття він став греко-католицьким, Василіянським (Отці Василіяни належали до уніятського ордену Василія Великого, котрий легально існував на Західній Україні включно до 1946 року). Відразу ж після війни, 1945 року, тут відкрили дитячий будинок, і якийсь час ченці і сироти співіснували в одній обителі в ті суворі повоєнні дні. Та року 1949-го ченців звідси виселили, монастир закрили остаточно, а багатющу бібліотеку, монастирський музей та святині розгромили-розграбували ”войовничі атеїсти” та просто несвідомі ”діти війни” — сироти. Дещо врятували місцеві жителі навколишніх сіл, але навіть нині вони остерігаються показати стародруки, ікони, книги сторонній людині. Десь тоді безслідно зникла і гравюра Діонісія Сінкевича, на якій май-

стер зобразив Крехівський монастир року 1699-го.

Багатюща історія цієї місцини, багато пам’яток старовини збереглося на цій землі. Так, в селі Крехові досі милує око дерев’яна церква святої Параскеви і дзвіниця, збудована 1658 року майстром Іваном Жомюком (перебудована 1724 року). В селі Воля-Висоцька — Миколаївська церква з дзвіницею, збудовані 1598 року. В селі Потелич — церква Святого Духа з 1502 року, дзвіниця Троїцької церкви, споруджена року 1545-го. Пам’ятки архітектури XII-XIII століть в Раві-Руській. Майже тридцять пам’яток архітектури, історії і культури XVI-XIX століть в неповторному містечку Жовква, перейменованому після останньої війни в Нестерів...

Дорогою до Крехова мої супутники показали мені унікальний пам’ятник — висока колона з хрестом. На постаменті напис: ”Цей пам’ятник збудовано на честь перемоги жителів навколишніх сіл над турецько-татарською навалою”. Тут бував Іван Мазепа, зокрема, і у вересні 1672 р. (його із загоном послав сюди гетьман П. Дорошенко ”на залог”, але Каплан-паша не знав цього і наказав одному зі своїх загонів обложити монастир) майбутній гетьман України брав безпосередню участь в битві і забив з рушниць кількох татар і турків. У львівському журналі ”Ілюстрована Україна” за лютий 1913 року натрапив на статтю

"Татарський пам'ятник у Крехові". Принципово вважаю, що при можливості завжди краще процитувати оригінальний документ, аніж переказувати його зміст:

"Діялось це року 1672. Гетьман правобережної України Петро Дорошенко вже давніше віддався під владу Туреччини і запросив султана Магомеда, аби він заступив на Україну і дав війну Польщі. В лютому 1672 року дано польському королю лист, щоб він дав пільги Україні і не зневажав козацтва. А на горду відповідь короля з місяця березня цього року сам султан зі своїм військом на спілку з козацькими полками гетьмана Дорошенка та ордою татарською під проводом кримського хана Селім-Гірея разом з молдаванами та волохами вступив в кордони Польщі і 19-го серпня здобув Кам'янець-Подільський. Звідси вирядив султан гетьмана Дорошенка під Львів разом з татарською ордою під проводом Каплан-паші. По дорозі забирали вони укріплені містечка, а татарські загони розходились по боках, палили оселі, нищили збіжжя на полях та забирали мешканців у неволю. Один такий загін прийшов в половині місяця серпня 1672 року в сторону села Крехова і отаборився близько василіянського монастиря, на місці, де тепер стоїть мурований пам'ятник. З навколишніх сіл зібралось тоді в оборонному монастирі багато народу, який боронився так успішно, що ворог змушений був відступати. Під час облоги один монах гарматним пострілом з башти, яка стоїть на захід від дзвіниці, забив начальника загону. Цей начальник мав бути, як кажуть, братанком татарського хана. Коли хан дізнався про смерть начальника під'їзду, зажадав від монастиря великого відкупу і від імени хана гетьман Петро Дорошенко написав до ігумена монастиря слідуєчий лист:

"Петро Дорошенко, гетьман з військом запорізьким Отцю ігуменові зі всією законною братією крехівською, а також всім збіглим в тім монастиреві. Тим писанієм нашим ознайомлюємо, що дійшла до нас звістка жалібна, що ви оногдашнього дня поїзд наш козацький і татарський, який йшов з походу і котрий за своїм звичаєм забирав товар, кинулись і немало дуже побили і поразили, що аж нас і хана його милість вельми образило. То коли б хотіли милосердя у нас і хана просити за те, що кров пролили, чого не годилось чинити, і за такий ваш недружній вчинок, аби знали хана і милосердя запобігаючи, зараз чотири тисячі талерів виклали не гаючи... не тільки дня, ані години. І з жалю наказуємо, що коли того не вчините, тоді ж цим листом всіх військ наших кінних і піших з гарматами, також турецьких військ з пашами і хана з ордами потугу під своєю кучкою побачите, котру вогнем і мечем, бо жодному ані духовному, ані світському, ані старому, ані молодому не роздумуючи голову знесуть. Чого відходячи, аби ж зараз суму вам вказану, доброю монетою, тим тепер посланням нашим ханським забезпечили і пощадили себе від порубання, бо певне вам того не простимо. При вас Господу Богу по-

ІВАН ФРАНКО

ХРЕСТ

Хреста нас знаменем хрестили,
Ростем під знаменем хреста,
З хреста пливуть всі наші сили
І віра наша пресвята.

Під тим знаком хреста
пречудним

Боролись наші предки все
І поступали шляхом трудним
Як Той, що тихо хрест несе.

І під знаком хреста лягали
Вони за віру в тьму могил,
Знаком тим зло перемагали
Як Той, що пекло переміг.

Упали ворота, та тьмою
Покритий наш народ зостав
І в тьмі неповною ногою
Ступав, а куди — й сам не знав.

Та знов хреста чудова сила
Проникла помрачений зор
І сонні душі пробудила,
Вказавши нам святий прапор.

ручаємо — Дано в таборі під Львовом дня 25 серпня 1672 року Петро Дорошенко Гетьман: (рукою власною писав)". Слідує печатка.

Як закінчилася ця подія, не відомо. Мабуть, татари дістали відкуп, бо монастир не було знищено. Коли відтак з початком жовтня поляки заключили з гетьманом Дорошенком угоду, відступив він від Львова і мешканці недалекого Крехова зітхнули вільніше. На тім місці, де був убитий татарський начальник (біля 2 км від монастиря), поставлено пізніше цегляний пам'ятник — 5-6 м висотою, високий вимуруваний з цегли і покритий грубою верствою побіленого тинку, який в довшній частині пам'ятника сильно пообпадав, складається з чотирикутної підстави (1 м високої) і високого стовпа, закінченого округлістю, на вершку якої стоїть залізний ажурний двораменний хрест. У підставі пам'ятника, зверненого до польової дороги, знаходиться вмурована камінна таблиця зі словами на польській мові: "Під час облоги Львова татарами у 1672 році вони розпустили свої загони спільно з Петром Дорошенком по прилеглих околицях. Пограбувавши Магерів і гордо повертаючись, розбили табір напроти кляштору ОО. Василіян, в мурах котрого заховались люди різного стану із майном. З шмиговниці звідти, яка там була, вистріленою кулею законником забито на цьому місці 25 вересня 1672 року татарського вождя в наметі, внаслідок чого противник відступив. В честь цієї перемоги збудовано цей пам'ятник".

Крехів, Галичина. Царські двері іконостасу церкви св. Параскевії, половина 18 ст.

Krekhiv, Halychyna. Main gate of the iconostasis in the St. Paraskevia Church, mid 18th century.

Дата забиття татарського начальника (25.IX) на пам'ятнику подана хибно, на що вказує слідуюча обставина. Гетьман Дорошенко писав свій лист 25 вересня під Львовом і згадує сам в нім, що вище-згадана подія сталася "оногдашнього дня", значить перед 25 вересня. Коли зважимо, що гетьман наспів під Львів 20 вересня, то згадана дата смерті припадає між 20-им і 25-им вересня, а може, й раніше.

За народними переказами під пам'ятником є

спеціальна комора, в якій знаходяться в домовині тлінні останки татарського вождя, якого застала тут смерть далеко від вітчизни. Побіч стоять дві столітні липи, посаджені, мабуть, тоді, як поставлено пам'ятник.

В цікавий спосіб ставиться народ до цього пам'ятника. Я сам побачив, що підстава його, а особливо таблиця з написом, має на собі численні сліди якогось обтовчення чи ударення гострим якимось предметом. На мій запит відповів мені один селянин, що то проїжджі через село люди затримуються з цікавості перед "фігурою" і як прочитає хто напис, так і штурхає його палицею, бо це, кажуть, "поганин був". В той спосіб нищать поступово цікаву археологічно-історичну пам'ятку".

Добре стріляли святі отці, що й казати. Вправні були вояки! Стоячи на мурі Крехівського монастиря, я ледь роздивився цей пам'ятник на тлі соснового лісу — а святий отець не лише роздивився, але й влучив, як розповідають перекази, зубом з борони. Ще до Другої світової війни в монастирі, кажуть, зберігалися три луки, арбалет, з якого начебто "законник" вцілів родича татарського хана, пергамен-записка на 4500 талярів викупу... Все це зникло безслідно, як вода в пісок, як замулені джерела в лісі біля монастиря, від яких ченці колись спорудили водогін. А було тут колись, за переказами, 12 джерел, і біля кожного ченці почали споруджувати каплички. Не встигли... А дбали вони не просто про джерела — про витoki духовности нашої дбали. Не встигли... І замулюються джерела наших душ, пересихає глибокий зв'язок минулого з майбутнім крізь сьогоднішня.

Та в наш бурхливий час прискорюються й події. Ще рік тому в публікації в газеті я пропонував передати напівзруйнований занедбаний історико-архітектурний комплекс Крехівського Василіянського монастиря віруючим, повернути Українській Греко-Католицькій Церкві і відновити там обитель. Вже у серпні 1990 року це побажання стало втілюватися в життя, а у жовтні тут почала діяти Василіянська Вища духовна семінарія. Нині тут 60 семінаристів-послушників, ченців, або, як їх ще називають, "новіціятів" опановують богослов'я та інші науки, щоб стати високоосвіченими теологами-священниками. Повний курс навчання розрахований на 8 років. Вік семінаристів-ченців від 17 до 40 років (є кілька навіть старших), вони переважно жителі західних областей України, але чимало і з Сумщини, Київщини, Донбасу, Одещини і навіть з Росії, зокрема, з Ростовської області. Приймають сюди осіб чоловічої статі з середньою освітою, віруючих християн (незалежно від конфесії і національності), неодружених. Оскільки ця духовна семінарія є вищим учбовим закладом, семінаристи звільняються від служби в армії. Для ченців, які не є семінарстами, середня освіта не обов'язкова.

Фото із каталогу УМ в Нью Йорку "Дерев'яні храми України" Тита Геврика.

Продовження в наступному числі

ОЛЕНА ПЧІЛКА — ЗІРКА УКРАЇНСЬКОГО ВІДРОДЖЕННЯ

(Продовження)

БАТЬКІВЩИНА "ЛІСОВОЇ ПІСНІ"

До маєтку Колодяжного родина Косачів переїхала в 1880 році і жила до 1900, лише деякі зими проводили в Києві і взагалі були там наїздами, тримали зв'язок з культурним життям.

Шість верстов до міста Ковеля, а навколо справжня Волинь: тихі лісові озера, темно-зелені, аж чорні, яскраво зелені трясовини, густі ліси, лісові тумани... Тут завжди вогко, яскравозелено, зелень не вигорає до кінця літа — завжди соковита, рясна яснозелена.

Полісся. Трясовиння. Запрягають лінійку, їдуть за 4 верстви купатися на тихе озеро. Старша дочка — підліток Леся — змалює потім тихі озера і колодяженський ліс у безсмертній "Лісовій пісні". Лагідних сумирних волиняків-лісовиків, що серед них жила родина Косачів, обезсмертить вона в образах Лукаша і дядька Лева.

Ліс підходить до садиби Косачів — густим гаєм з берез, дубів, клену, залазить у межі садиби. Ольга Петрівна любить землю — сама садить дерева, квіти, ягоди. Діти — перші помічники. Михась все вигадує якісь витівки у розміщенні дерев, Ольга відає квітниками. Посадили півоній, лілій, буйно розрісся бузок, жасмин, улаштували альтанки і обсадили їх в'юнкими квітами: все рясно росте на вогкій Волині.

А ягоди які! Ольга Петрівна виписує найрізноманітніші гатунки, сама розплянковує садок, садить. Чорні порічки виростають, як дрібний виноград, а які полуниці, дерен (кизил), морелі! Навіть персики садили і на зиму загортали від волинських морозів.

Улітку Ольга Петрівна варить варення — так щоб на цілу зиму вистачило і в Колодяжному, і в Києві, бо згодом Ольга Петрівна з старшими дітьми їхала до Києва, а мала Дора лишалася з батьком у Колодяжному, і він сам учив її читати. Був теж поетичною натурою і замість букваря учив дітей читати по "Майській ночі" Гоголя в українському перекладі дружини.

Скільки гостей з'їжджалося до Колодяжного влітку! Ольга Петрівна любила збирати коло себе людей — постійно бував письменник Модест Левицький, що був земським лікарем у тій околиці. Сумлінний лікар, делікатна людина.

Жив тут часом улітку Іван Франко з родиною, любив ловити раки у копанці. Гостювали Коцюбинський, Іван Нечуй-Левицький — все старше покоління українського слова, вся стара українська громада. Гостинна господиня, яснозелена природа, поетичні розмови, музика, співи...

То гості хором співають під рояль, то хтось з артистів співає українські романси. Раз було, що з

*А чоловік чоловік
Владарями пильно в Анчару
Полісся — і той оддав свій вк.
Приніс над-ранок смертну гару
Подав ~~холодну~~ ^{отруту} смолу,
Та гілку з велими мистками,
А по змерилому колу
Холодний ніж катив в речкам.
Подав темнило вуге в очі —
І ніг в намети господаря,
І коня в бідні над в ногах
Непереможного Владаря
В отруту Владаря повмочив
Сухими стирими військовий,
Та згубу ч'ї там розсмав
В судні створони чужій
Перекладач Олена Пчілка
Могилів-Подільський, 1924 р.*

Автограф перекладу поезії О. Пушкіна "Анчар".
Original of the translation of O. Pushkin's "Anchar".

великим піднесенням проспівав мистець романс на слова Івана Франка: "Безмежне поле... Неси мене, коню, по чистому полю..." і тільки скінчив під оплески присутніх, а поетова дружина, яка при тому була, каже:

"О, Боже! І то мій Франко написав! Та він же коней боїться!"

Підросли діти. Леся у 18 років була відомою поеткою, та всіх журила поганим здоров'ям. Михайло був живий, талановитий. "Яскравий" — написала про нього в спогадах сестра Ольга. Веселі талановиті діти змішуються з гуртом талановитих гостей: починаються літературні гри, конкурси. Загадується певна тема, і всі присутні пишуть твір — вірш чи прозу — та підписують псевдонімом. Потім Ольга Петрівна вголос читає, а присутні ставлять плюси, щоб згодом вибрати переможця. Траплялося й так, що люди, які ніколи нічого не писали, діставали на цих конкурсах перемогу над відомими письменника-

ОЛЕНА ПЧІЛКА

Діброва смутная вже листячко ронила,
Додолу у журбі клонилася чолом;
Зима, скрадаючись, повіяла крилом
І снігом — біллю білою — покрила.

Дібровонька тоді, шумлячи, зголосила:
— О зимо! не лякай безрадіним кінцем,
Не покривай мене холодним тим вінцем,
Нехай моя пишає ще краса і сила.

Най гордим поглядом іще я подивлюсь,
Нехай в промінні багрянця ще палає,
Нехай востанне світлом сонячним уп'юсь,
Най пташка хоть одна ще заспіває!

І перший сніг на віттю розтопивсь,
Неначе слізьми гіркими поливсь.

ми. Так одного разу майбутня лікарка і ніяка не письменниця Ольга дістала першу премію за оповідання на тему "Вона".

Любили музику. Леся грала Шопена, Бетговена. Оксана, як підросла, теж грала клясики, а тітки, згадуючи молодість, грали старовинні мазурки й вальси. Бувало, вже всі попрощаються "на добраніч" і йдуть спати. Раптом крізь одчинені вікна летять у літню ніч звуки вальса — то тьотя Саша знову сіла за рояль. І знову закружляли пари молодого покоління Косачів, кузенів, гостей.

Ольга Петрівна завжди серед людей. Їй не заважають розмови, співи, дитячий галас. Сидить у ідальні серед гурту і пише, править коректу, читає.

Скільки то вона написала, переклала, відредагувала! Скільки чорнової, муравлиної роботи зроблено, скільки ґрунту підготовано для майбутніх поколінь.

Глухі були 80-90 роки для українського слова в Росії. Саме діяв Валуєвський наказ "не било, нет і бить не может". Трудно було щось видати, трудно було знайти шлях до читача, трудно було знайти і самого читача. Українське село було масово-неписьменне, а українська інтелігенція тільки народжувалась, нараховувалась одиницями. Діти Ольги Петрівни були одні з перших, що з дитинства вчилися українською мовою, читали українські книжки.

Через те, що на Великій Україні видавати книжки було дуже важко, Ольга Петрівна посилала свої оповідання та вірші, а також і вірші Лесі Українки до галицьких журналів "Зоря" і "Дзвінок". Там же писали Нечуй-Левицький, Грінченко, Старицький, Орест Левицький.

В своїй автобіографії Ольга Петрівна пише:

"Хочу я сказати, що я стала постійним співробітником "Зорі", дякуючи ретельним заходам редакторів, що один по одному писали мені листи, заохочуючи до писання. І можна сказати, що завдяки їх листам, я стала письменницею".

Через брата Михайла Драгоманова Ольга Петрівна зв'язалась з галичанами: Іваном Франком та Павликом. Далі знайомства поглибились. Наталя Кобринська звернулася до Ольги Петрівни з листом, запрошуючи допомогти у виданні "Перший Вінок". Ольга Петрівна взяла на себе половину витрат.

Альманах вийшов у Львові в 1887 році і мав великий успіх. Уміщені були лише твори жінок і виключно з жіночого життя. Були надруковані твори Олени Пчілки, Лесі Українки, Л. М. Старицької, Ганни Барвінок, Дніпрової Чайки. Іронія долі! Твір тоді ще маловідомої Ольги Кобилянської був забракований, хоч Ольга Петрівна обстоювала вміщення її оповідання.

З кінця 1890 років Косачі більше бували в Києві.

ГРОМАДСЬКА ДІЯЧКА

Крім того, що на кінець 90 років Олена Пчілка була відомою письменницею і авторкою етнографічних розвідок — Ольга Петрівна Косач була широко, відома як організаторка українського громадянства і культурного життя. На всіх концертах і зборах в Києві видно її сивіючу голову, чути її гострий язик.

Ольга Петрівна славиться гостротою, вона не любить компромісів, може гостро обрізати і в дружній полеміці і принципового ворога.

Розповідають, що десь у 900-х роках до Києва приїхав відомий літературознавець академік Перетц і зустрівся на якихось українських зборах з Ольгою Петрівною. Вона до нього звернулася з такими словами:

"О, ви вже так добре обізнались з українською мовою, що мабуть і українські приказки вивчили, ну хоча б про ласкаве телятко, що двох маток ссе?"

Академік не розгубився:

"Та я не тільки це знаю! Я знаю, що є і така українська приказка: "Це така баба, що їй сам чорт на махових вилах чоботи подавав".

В 1903 році на відкриття пам'ятника Котляревському до Полтави з'їхалась вся українська інтелігенція, були й делегати з Галичини. В останню хвилину поліція заборонила промови українською мовою, але Ольга Петрівна була єдина з наддніпрянців, що говорила українською мовою, і її промова була першою, виголошеною на "території Росії" по-українському в офіційній обстановці.

Олена Пчілка, 1876 р. (Рік першого видання збірника "Українських Узорів"). Фото з архіву УМ в Нью-Йорку.

Olena Pchilka, 1876. (The year of the first publication of "Ukrainkykh Uzoriv").

В 1905 році Ольга Петрівна виїжджала у складі української делегації з 4-х осіб до Петербургу, до міністра Вітте, клопотати про дозвіл друкованого слова українською мовою.

Енергійна і кмітлива Ольга Петрівна могла бути в кожній делегації, була здібна організаторка бібліотек, товариств, клубів. Могла писати статті на різні теми, але не цуралась різної чорної, марудної роботи. Без діла не була ніколи.

ЗЕЛЕНИЙ ГАЙ

Тихий прозорий Псьол. Ліс.

Лесі шкодила вогка болотяна Волинь і щоб вона могла проводити літо разом з родиною, вирішили їздити на літо на Полтавщину, до Гадячого.

За дві верстви від міста, просто в лісі на високому березі Псла в 1899 році вивели двоповерховий будинок за власним проєктом Ольги Петрівни — з українськими візерунками на вікнах і балконах. Назвали "Зеленим Гаєм" і жаліли дерева рубати: лапасте гілля лізло у вікна, утворювало зеленопрозорі візерунчасті рамки, а в зелені просвіти видно було

Псьол, сіножаті, широкі простори.

В хатах прохолода, зелений присмерк.

А людей, людей... Улітку з'їжджається вся своя родина: дочки, сини, кузини й кузени, їхні товаришки і товариші, тітки, старі приятельки. Гостей стільки, що не вистачає всім місця спати, і Оксана Косач та Аріядна Драгоманова дістають титули герцогинь де Комор, бо сплять у коморі.

Кого тут тільки не бувало: веселий, товариський Коцюбинський, що любив розповідати поетичні історії, задумливий Франко, типовий старий холостяк Нечуй-Левицький, що ходив в таких великих кальошах, які хіба в Золотоноші побачити можна, маляр Труш, який пізніше одружився з дочкою Михайла Драгоманова — Аріядною, Стефаник, Лисенко, задумлива, стримана Ольга Кобилянська, що жила в одній кімнаті з Лесею. Ольга Петрівна збирала всю українську інтелігенцію, причетну до друкованого слова. У додаток до старої компанії Колодяжного тут було більше молодого українського покоління.

А сперечались як! Тут бо зустрічались українці кількох поколінь, різних поглядів, різних партій. Старші "етнографи" продовжували збирати пісні й вишивки, а діти їх поділились на есерів та есдеків, поміркованих та щирих, самостійників та федералістів і сперечались, сперечались.

Ольга Петрівна пише в своїй автобіографії: "Соціалістична течія пробивалась і йшла самостійним од нас — старшого покоління — шляхом", а далі: "Я бачила... тих активних молодих, що йшли в громадському житті на наше місце, бачила, що вже й без мене українське життя ітиме своїм шляхом."

Ольга Петрівна належала до старшого покоління. Вона рідко сперечалась з молодими, а тихо одходила вбік, продовжуючи свою муравлину працю в тому ж напрямі — етнографія, слово. І навіть ті "молоді", що вже десь позаочі вважали Ольгу Петрівну відсталою, завжди захоплювалися її надзвичайно чистою і багатомовою.

А молодь все сперечалась! Під час російсько-японської війни "пораженці" та "патріоти" зняли такий галас у зеленкуватій вітальні "Зеленого Гаю", що одна проста душа, яка проходила повз будинок, подумала, що то Косачі спадщину ділять.

Досить суперечок! На човні! Веселий гурт спішить на тихі води Псла. Старше покоління, на чолі з Ольгою Петрівною, обережно спускається "стежею благорозумія", що в'ється між густими деревами крутого берега, а молодь стрибає по "козиній стежці", що стрімко летить униз.

На човнах до пізньої ночі. А вдома — піяніно, співи. Знову Шопен, Бетговен, старовинні вальси.

Ольга Петрівна завжди в товаристві, воно не стоїть на перешкоді її роботи. Молодь грає, жартує, співає, а вона сидить у вітальні за столом із стосом паперів та книжок. Для праці їй не треба самотности, їй потрібне життя.

Продовження в наступному числі

**ПРИВІТАЛЬНЕ СЛОВО ГОЛОВИ СУА МАРІЇ САВЧАК
ПІД ЧАС СВЯТКОВОГО ПОЛУДЕНКУ
В ЧЕШТЬ ЙОГО ПРЕОСВЯЩЕНСТВА МИТРОПОЛИТА ВОЛОДИМИРА СТЕРНЮКА.**

Високопреподобний отче парох, Ваше Преосвященство, Високопреподобні Владики, духовні отці і сестри, святочна громадо!

Це велика честь для мене мати змогу привітати Вас, Ваше преосвященство майже від 5,000 українських жінок згуртованих в Союзі Українок Америки. Дозвольте привітати Вас і від тих жіночих організацій, які входять до Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, де я є в її проводі.

Вітаю Вас, Ваше Преосвященство, від нас усіх у метрополії світу — Нью Йорку та передаю Вам найнижчий поклін!

Нам пощастило стати свідками бурхливого відродження України — такого відродження, про яке ніхто з нас і не мріяв. Впродовж кількох місяців ми бачили, як Україна перейшла від стану залаканого животіння до гордого піднесення голови.

Рівночасно з національним відродженням пришло відродження Української Церкви. Роля Церкви в житті української нації є велика і незаступима. Церква — це те середовище, завдяки якому зростає моральна сила народу. Церква відіграла і відіграватиме завжди головну роллю на шляху до здобуття державної незалежності нації.

Коли слідкувати за Вашим життям, Ваше Преосвященство,— воно було тісно пов'язане з долею нашого народу. З гордістю мусимо ствердити, що український народ є невмирущий. Незважаючи на

жорстокі переслідування і повну ізоляцію від вільного світу, наш народ залишився вірний своїй Церкві і Батьківщині. А те, що наш народ вірить і любить нашу Церкву і Батьківщину, то це якраз завдяки таким, як Ви Ваше Преосвященство.

Зразу після горезвісного синоду у 1946 році, коли розв'язано в Україні Українську Католицьку Церкву, Вас засудили і ув'язнили. Та перебування в неволі, у льодовому Архангельську, Вас не заломило. Повернувшись на Батьківщину, Ви, працюючи на прожиття, не тільки не відреклися своєї віри, а по-тайки служили своїм вірним. Вас не застрашила свідомість, що кожної хвилини Вас можуть знову ув'язнити і вдруге ще більш суворо, покарати.

Ваше життя і Ваша постава викликають не тільки наш подив — вони теж зобов'язують нас. Ми не можемо жити вигідно і втішатися своєю долею, яку дає нам країна, де проживаємо — ми мусимо помагати таким, як Ви, що стоять у проводі Церкви і Держави. Ми мусимо помагати нашому народові доганяти людство у всіх галузях існування. Ми свідомі того, що не ми маємо будувати на рідних землях вільну Церкву і вільну Державу — це важливе і важке завдання тих, хто там живе і знає, що і як треба діяти, щоб Україна засіла в повній величі "у народів вільних колі". Вітаючи Вас, Ваше Преосвященство, ми бажаємо Вам сили і здоров'я для дальшої праці та молимо Всевишнього, щоб допоміг Вам у Вашому великому ділі.

Вісті з Централі

Екзекутива СУА з радістю вітає успіхи членок СУА в громаді. В Чикаго у січні відзначено грамотою визначну членку громади Анастасію Хариш, голову Окружної Управи СУА.

Анастасія Хариш по приїзді до ЗСА в 1949 р. зразу включилася в ряди СУА та стала першою головою 22-го Відділу. На тому пості була 7 років. На якийсь час, коли діти були малі, не була активною, але завжди виконувала обов'язки доброї членки. Опісля увійшла до Окружної Управи, в якій була заступницею голови, а від 1988 р. очолює Окружну Управу СУА в Чикаго, рівночасно беручи участь у громадських починах, і саме це громада зуміла оцінити. Одержавши грамоту, А. Хариш заявила, що не їй належить грамота, а членкам СУА, бо без їхньої співпраці не могла б нічого зробити.

Гратулюємо та бажаємо сил в її корисній праці!

ВІТАЄМО!

Вітаємо новий відділ в Лос Анджелесі, який відбув свої перші збори 17 лютого 1991 р. На них вибрано головою Калину Снулик. Відділ одержав число 111.

Вітаємо нових членок 24-го Відділу!

Нові членки: Наталія Дейнака, Ольга Коваль.

У Кракові, Польща, створюється центр української науки і культури при Фундації св. Володимира, де організується бібліотека, архів та музей. Екзекутива СУА звертається з проханням до відділів та членок висилати книжки на адресу: Fundacja św. Włodzimierza, 31002 Kraków, ul. Kanoniczna 15, Poland, а також спонсорувати передплати "Нашого Життя" для Центру і для передачі ним журналів в Україну, зокрема в Донбас. Передплати журналу "Наше Життя" — кошти пересилки в сумі: 20.00 дол. за однорічну передплату пересилати до адміністрації на адресу: Our Life, 108 Second Ave., N.Y., N.Y. 10003.

АТЕНА ПАШКО ГОСТЯ ЕКЗЕКУТИВИ СУА

У дощовий вечір 6 травня цього року Екзекутива СУА гостила у своїй домівці співголову Союзу Українок у Львові Атену Пашко.

Теплими словами привітала її голова СУА Марія Савчак, яка згадала їхню першу зустріч у Києві на Других зборах Руху. Тоді ще домовилися, що зустрінуться в Нью-Йорку, що й сталося.

При тому голова СУА мило згадала зустріч з членками жіночих організацій Києва, яку влаштували для неї в Спілці письменників України. "Ми радіємо з відновлення Союзу Українок в Україні", — сказала голова і передала Атені Пашко відзнаку СУА та збірник "Перший вінок", перевиданий СУА до 100-річчя жіночого руху.

Голова представила присутніх: почесну голову СУА Іванну Рожанковську, членок Екзекутиви та Головної Управи СУА, редакторок "Нашого Життя", працівниць канцелярії. Новообрана голова Округної Управи Нью-Йорку Надія Савчук привітала гостю на нашому терені.

Марія Савчак попросила Атену Пашко до слова, яка передала привіт від членок Союзу Українок у Львові, підкреслила значення зв'язку України з діаспорою та висловила вдячність за працю СУА.

Жінки в Україні, які перебули жахливі часи, поволі "відроджуються з попелу" і починають організуватися в Союзі Українок. Деяким жінкам назва "Союз" не сподобалася, але роз'яснення, що це історична назва та що передвоєнний Союз Українок мав славне минуле, переконало їх. Треба було зареєструватися, виробити статут і почати працю. Відновлення СУ привітали жіночі організації діаспори, які раділи, що вони не одні, а мають інших за собою. Початки були важкі. Не мали домівки, телефону — нічого не мали, але створювали осередки (гуртки) Союзу Українок. Найважливіше те, що вже багато осередків організовано у східних областях. Жінки працюють дуже важко, професійна праця виснажує, а ще до того є домашні обов'язки. Часто мусять працювати чоловік і жінка, бо одна платня не вистачає. Однак знаходять час на працю в організації. Почали працю зі запалом. Структура Союзу Українок дещо інша, ніж тут. Комісії, в яких працюють, мають теж інше завдання, наприклад, є комісія екологічна, економічна, релігійна, громадсько-політичної думки, молодого покоління, соціального забезпечення, українського промислу та ін. Такі є потреби і відповідна праця.

Союз Українок у Львові очолює Оксана Сапеляк, заступницею є Надія Харчук. Союз Українок постійно бере участь у громадсько-політичному житті України.

Атена Пашко розказала як працюють окремі ко-

Зліва: Атена Пашко, Марія Савчак — голова СУА, Іванна Рожанковська — почесна голова СУА.

From left: Atena Pashko, Maria Savchak — President of UNWLA, Ivanna Rozhankowsky — Honorable President of UNWLA.

місії, наприклад, екологічна комісія має велике завдання — опікується жертвами Чорнобильської катастрофи. Займається дітьми, яких привозять в околиці Львова, зокрема на лікування, старається про медикаменти та одяг. Помагають дітям різних національностей, які стали жертвами катастрофи.

Коли говорила про одяг, нагадала, що, будучи у Швеції в 1989 р. на запрошення Міжнародної Амнестії, бачила шведських дітей, вбраних у різнокольоровий одяг і подумала як сумно вдягнені наші діти. Тому купили трохи кольорових шапочок, курточок, щоб їм стало веселіше.

Релігійна комісія приготує зустріч зі св. Миколаєм, різдвяні вертепи, великодні гагілки, разом з Рухом їздять у східні області, щоб показати їм, однак не завжди вітають їх там сердечно. Опікуються садочками, школами, а у приготуванні дітей до першого св. Причастя СУ відіграв велику роль. Відновляються всі традиції — релігійні та культурні. Тепер магазини зовсім порожні, але люди радіють з проявів святкувань — проблисками волі! Бажанням є, щоб у цілій Україні було так само. Комісія українського промислу працює над поясненням народного мистецтва.

З нагоди святкувань 50-ліття Карпатської України, де було багато киянок, вони звернулися до львів'янок про допомогу в організуванні Союзу Українок у Києві. Допомогли і нині київський СУ нараховує понад 80 членок. Були питання, чому Союз тільки українок, а що з іншими національностями? Усі національності можуть творити свої організації. Багато молодих жінок вступають до організації. Жіноча громада Руху є різнонаціональна. Членок Комуністичної партії Союз Українок не приймає.

З різних міст звертаються жінки з проханням допомогти створити осередки. Так постали осередки в Полтаві, Кам'янці-Подільському, а в Києві відкрито недільну школу, де вивчають українську мову та релігію. Київський СУ впорядковує також матеріали для створення музею Софії Русової.

У грудні минулого року відбулася всеукраїнська конференція під гаслом "Жінки в боротьбі за волю України". На жовтень 1991 р. планується Всеукраїнський з'їзд Союзу Українок з участю гостей з діаспори. Перед тим відбудуться регіональні конференції для підготовки з'їзду і нарада голів усіх осередків СУ в Україні. Статутова комісія працює над виготовленням нового статуту.

Домівка СУ у Львові міститься в одній кімнаті на бульварі Шевченка (колишня Академічна вул.).

Львівський Союз Українок видає журнал "Українка", появу якого СУА щиро вітає та старатиметься в дечому допомогти.

При перекусці відспівано "Многая літа" Атені Пашко та Союзові Українок в Україні, а наша гостя, даруючи відеокасети з Всеукраїнської жіночої конференції, побажала успіхів СУА.

На закінчення зустрічі почесна голова СУА Іванна Рожанковська пояснила структуру, завдання та цілі СФУЖО. Вона розказала, чому прийняття СУ у члени СФУЖО, тим самим поширення терену діяльності СФУЖО на Україну, несумісне із завданням жіночих організацій на еміграції і на рідних землях. СФУЖО

постало як об'єднання жіночих організацій на еміграції і у статуті терен діяльності, мета і структура Федерації достосовані до потреб і можливостей тих організацій. Зміна кількох слів у статуті не міняє її характеру.

Всесвітній Союз Українок і СФУЖО постали згідно з рішеннями конгресів, в яких брали участь представниці жіночих організацій — ініціаторів тих об'єднань. Коли прийде час на світове об'єднання, до якого вперше в історії увійдуть жіночі організації суверенної України, воно повинно бути створене у висліді світового конгресу в столиці України.

Тим часом еміграційні організації, об'єднані в СФУЖО, повинні дати моральну і матеріальну підтримку жіночим організаціям в Україні, співпрацювати з ними, обмінюватися досвідом, відбувати спільні наради, конференції.

Для жіночих організацій України вже тепер стає актуальною справа доступу до міжнародного терену. В 1919 р. в Кам'янці-Подільському, який тоді був тимчасовим осідком українського уряду, постала Національна Рада Українських Жінок (офіційна назва "Національна Рада Жінок України") і стала членом Міжнародної Жіночої Ради в Крістіанії (тепер Осльо) в 1920 р. Після конгресу у Вашингтоні в 1925 р. Україна втратила членство тому, що воно базується на державному принципі. Тепер Міжнародна Жіноча Рада налічує понад 70 членів — Жіночих Рад усіх континентів.

Існуючі в Україні жіночі об'єднання повинні організувати Національну Раду Жінок України та робити заходи для відновлення членства в Міжнародній Жіночій Раді, яка має осідок у Парижі.

Еміграційні організації можуть брати участь у цьому міжнародному жіночому форумі лише як члени Національних Рад країн свого поселення, часом як обсерватори, а не як делегати з правом голосу.

Атена Пашко передала копію нового часопису "Українка", яку присутні привітали оплесками.

Христя Навроцька
Пресова референтка
Головної Управи СУА

Титульна сторінка газети, яка виходить щомісячно у Львові. Редактор — Марія Чумарна.

СПІВИ НА ІВАНА КУПАЛА

Сестриці дівчата! Літа молодії
 Минуться, ой швидко минуться!
 Минуться, з весною веселі надії,
 І вже їм повік не вернуться.
 Минеться гуляння, забудуться ночі
 І співи із рання до рання,
 Бо згодом за горем, крізь сльози жіночі
 Забудем ми давнє кохання.
 Поки у віночку, то тільки і долі!
 В спокої лягла я і встала.
 Ми човном поплинем гуляти на волі,
 Питати про щастя в Купала.
 Затягнуть русалки — нема що боятись, —
 Не двічі, не двічі вмирати.
 Співати ми будем, веселі, сміятись, —
 Що гарне на світі те й брати.
 Русалці так гарно отут під водою,
 Забувши немиле й кохане;
 Без сліз і без горя, повік молодюю
 Щаслива русалкою стане.
 Чи тож і не щастя? Собі хто не схоче?
 Мов краще старою зігнуться?
 Гуляйте, дівчата! Минуться ці ночі,
 Минуться, ой швидко минуться!

БОГ КУПАЛО

(Казка з поганських часів)

Скінчилося свято бога Коляди в дворищі господаря Стефана. Із всіх хат, де жила задруга, винесли сіно й снопи-дідухи на поле та й запалили, щоби загріти Даждьбога, бо надворі держав тріскучий мороз.* Коло всіх сусідніх дворищ палахкотіли огні, їх дим нісся під саме небо, що було покрите хмарами. Всі зібралися коло огню, ніхто не смів остати дома. „Негодиться!“ — казав дід Стефан. Дівчата й діти гріли свої рученята над огнем і тупотіли ногами по замерзлим снігу, який хрупотів під їх чобітками.

— Сходіться, дівчата, до Марійки чуцилу Марени шити. Вже недовго їй панувати, — говорив Стефан до своїх, ще незамужних дочок і внучок.

Лютує на дворі хуртовина, дзеленькотить шибамми, свище в коминах, зриває клаптями солому зі стріх, а дівчата сидять у теплій світлиці в Марійки та й шиють з шматок ідола Марени. Вшили, випхали соломкою, побілили лице вапном, нарисували очі, ніс та рот углем, одягли в стару юбку, кафтан і хустку та й зробили таку гидку бабу, як справдішна смерть, лиш коси бракує. Занесли в комору, ще й шнурком до зволока прив'язали.

Досхочу нагулялася Марена з морозами, метелицями та завірюхами. Води покрила грубими леда-

ми, а землю обвинула сніговими покривалами смерти, думаючи, що вбила її творчу силу. З вдоволенням подивилася на Ладу, яка сиділа зі своїми силами: богом Лельом і Полельом, на ступенях соняшного престоло Даждьбога.

— Знаю, що в твоїм серці діється, Ладо... Де твої пишні цвіти? Де твої зелені гаї і ліси? Де твоя весна? Нема й не буде! Це тобі за те, що прогнала мене була в лісну темноту!.. Загляну ще в палату Купала, — воркотіла Марена побідоносно.

На небі в палаті з золотих солімок збіж простягнувся на моховій лежанці бог Купало. Його русява голова спочивала на пахучім сіні, голубі очі були замкнені, — він дрімав. Струнку високу стать покривала літня золотиста шата; золоті сандали й пасок лежали на помості біля лежанки. Здовж стін світлиці були насипані різні насіння.

— Спи, Купало, спи. Нічого більше тобі земля не виплекає, хоч би ти й усі насіння на неї висіяв, які тут маєш. Вона мертва. Ніколи вже тебе не порадує своїм урожаєм...

Під одною стіною стояла золота колисочка. Марена зареготалася.

— В тій колисочці лежала дитинка, що була перша народилася на світ від одної з тих дванадцять пар людей, що Даждьбог сотворив і поблагословив на родинне життя. Ти сам наповнив колисочку зіллям, а богиня Лада положила на нього немовлятко. На це малесеньке чудо дивилися здивовані люди, його батько й мати сяли щастям. А ти, Купало, чи був менше радий, як ті люди? Вони не можуть забути тої золотої колиски й тебе, хоч з того часу минули віки. З роду в рід передають той день і святкують його. В той день наповняють колисочки пахучим зіллям та цвітами, танцюють кругом них, перескакують їх і співають у твою честь пісні.* Цього всього тепер вже не буде, бо земля покрита льодами та снігами. Люди й усе на землі мусить померти. Ти, Купало, боже урожаю, будеш з твоїми насіннями й колисочкою вічно дримати на своїй лежанці, — говорила злобно й не бачила, що діється на землі.

Купало підніс голову, сказав до неї:

— Подивись на землю!

Понад землю літав західній вітер і разом з теплими лучами сонця топив сніги та льоди. Всюди течуть потоки; кригами пливе лід по ріках і зникає.

Дід Стефан скликав свою задругу.

— Час, діти, — каже, — втопити Марену, щоб Лада зійшла з неба до нас. Вже п'ють золоторогі тури бога Волоса воду з Дніпра.

Винесли ідола Марени з комори, прив'язали до довгого дручка, понесли зі співом та музикою до ріки. Кинули в воду, відтручують дручками від берега. Втопили, спішать збирати фіолетні веснянки й білі дзвіночки квіток підсніжинок. Наплели віночків і вкрасили ними ідола Лади, що стояв у саду діда

СНИ КУПАЛОВІ

НАТАЛІЯ ЛІВИЦЬКА-ХОЛОДНА

Щось таке не до ладу щоночі сниться:
перехрестя вулиць, перехрестя стріч,
і червона свитка, і чортячі лица
і намисто відьми під Купала ніч.
Гоголь, Вій і церковця на кручі,
розповіді батька, дотик його рук
і...

щось має статись — неминуче —
бо на гілці в лісі провіщає крук.
Я ступаю обережно в хащу —
папороті цвіту не знайти мені ж?..
От таке то все Бог-зна що
сниться кожну ніч.

1981

*Опанас Заливаха. На Івана Купала. Олія, 1976.
Opanas Zalyvakh. Ivana Kupala. Oil, 1976.*

Стефана. І почалися співи, танці, хороводи, з сусідніх задруг прийшли молодці в гості, обливають дівчат водою, а тії обдаровують їх гостинцями.**

Минула зима, богиня Лада зійшла на землю. Радість всюди й свято.

— Встань, Купало! Люди святкують прихід весни й поливають одні одних водою. Благослови землю на врожай і встався в Даждьбога про теплий дощ для їх збіж, ярин, трав і садовини! — почула Марена над собою голос Лади, що стукала в віконце до Купала.

Купало вийшов з своєї палати, кинув на всі чотири сторони світа по жмені насін'я і вклонився Даждьбогові. На землю впав теплий дощ; всі гаї, ліси, сади зазеленіли; луги покрилися травами; на

полях зійшло рясно збіжжя. По жнивах відсвяткували задруги всіх дворич свято бога Купала урочисто й спалили йому в подяку аж по дванадцять штир хворосту за багатий урожай, якого давно не було.

* Взимі мав Перун з своєю дочкою Мареною більшу силу, як Даждьбог з Ладвою і добрими богами.

** Ще й дотепер святкують на Україні по деяких селах у день перед святом св. Петра й Павла „свято коліски”, в яку кладуть пахуче зілля: м'яту, руту, любисток, канупер, чебрик, васильок... На коліску кладуть вінок з барвінку. Барвінок є вічно зелене зілля богині Лади. По святі ділять молоді жінки між себе зілля, а дівчата барвінок.

** Другий день Великодніх свят, „обливаний понеділок”, — поганський звичай.

БЕЗСОННА НІЧ У ЛІКАРНІ

Лежу в лікарні. У носі — кисень, праве око закрито грубою пов'язкою, ліва рука прикріплена до дожильної машини. Тихо і рівномірно просочуються краплі по довгій плястиковій рурці. Лікар каже: гостра бактерійна інфекція ока, рідкісний, але можливий випадок. Будемо лічити ззовні і зсередини. Треба багато часу і терпеливості.

Війна в Перській затоці скінчилася, а мій старий організм змушують воювати на два фронти. Щогодини день і ніч потрібні краплі до очей, антибіотики дожильно, ще якісь таблетки ковтати... Збираю всю свою терпеливість, щоб заснути... Примикаю ліве око, і на голову натискає сітка з чорних, покручених залізних прутів. Вона пригнічує, відкриваю око. Вечоріє, але на стіні виразно біліє великий кружок годинника. В осередку прикріплені три чорні руки. Найменша метушливо бігає, шукає дороги вирватися, пізнати, що там далі... То дитячий, молодечий вік рветься в простори. Та велика чорна рука старості тримає його сильно одним кінцем, і повільно слідкує, рефлектуючи своє життя. Середуша статечно іде за своїм призначенням. Надто суворі рефлексії. Рухаю рукою і натрапляю на пишну китицю квітів. Як приємно! Кажуть мені, це пані з Союзу Українок, ні не пані, то дорогі Сестри Союзянки співчують мені, бажають скорого видужання, моляться за мене. Дякую з цілого серця!

Побіч — квіти від дітей, внуків. Я не сама.

Трошки задрімати... Примикаю око, але сітка давить голову. Око знов на кружку годинника. Коли всі три чорні руки звернулися в сторону дверей, з'явилася усміхнена червона красуня в короні лискучих кіс довкола головки. Усміхаючись сказала: "Моє ім'я Лія. Я буду ваша нічна опіка". І почала спритно змінювати перев'язку на оці. "Чи ти прийшла з нубійської оази, красуне? Чому ти не в Голлівуді?" Зневажливо махнула ручкою: "Я стара... з Джамайки". Старанно поправляє подушку, подає таблетки, воду, перевіряє машину.

— Дякую, буду молитися за вас.

— О, так, молитва потрібна, я була рано в церкві і тепер добре почувався цілий день.

— А мене відвідав дякон з сусіднього костела з духовною потіхою, — хвалюся їй. — Ми маємо також дякона, але наша церква дуже далеко і він завжди зайнятий. Я не хотіла його турбувати.

— А ви його потурбуйте, хай прийде помолитися. — І збиточно усміхаючись, заблищала білими зубчиками. — Тоді ви не будете мусіли молитися!

Тихо, може я задрімаю, але сон не приходить. Внизу загуділи сирени швидкої допомоги. "Гальо, гальо! Нагла поміч?" — пригадалася гумореска з "Не журись", та тут не гумореска. На сусіднє, вільне досі ліжко кладуть молоду жінку з проблемами нирок. Обслуга метушиться біля неї, настрашена товаришка

стоїть розгублена в кінці ліжка. Хвора стогне з болю, скрипить стояк дожильної машини.

За вікнами по замотаних дорогах лікарні шумлять авта. Здорові люди тікають до затишних домів; насувається ніч. Так бажана, хоч легка дрімота не хоче загостити до мене. Густою хмарою налітають спомини. Кілька років тому з такої кімнати пару поверхів вище покинув довге життя "супутник моєї життя". Чи спочиває, чи мандрує безмірними шляхами батьківщини по стежках і полях похідних маршів і боїв, чи шукає могил братів, чи блукає по чотирикутнику смерті в надії зустріти товаришів зброї, які там загинули? "Не спить, хлопці, своїми молитвами спомагайте новим поколінням здійснювати ідею, за яку ви жертвували".

В думках пересуваю зернятка вервиці... Чорні руки на білім-білім кружку годинника з'єднуються на часинку і втікають знов самітно. Кожна людина самітна. Самітний Святий Вечір на шпитальному коридорі біля ялинки медсестер. Родина поїхала, а до мене приходять всі рідні з "того світу". Мовчки колядуємо. На столику повно відкритих коробок з солодощами, але для мене є тільки тарілка лискучих кубиків золотої желатинки. На різдвяний обід склянка гарячого молока смакувала набагато більше, ніж німцям смажена гуска. Чому саме німці? Ага, бо був такий ДіПі шпиталь у Штутгарті, де ми лишили маленьку дівчинку саму по операції сліпої кишки. Дитина плакала, а сусідка — молодичка з Полтави — розважала її і заспокоювала. Десять років раніше так само коло маленького сина я могла бути днями і ночами в польській лікарні в рідному місті. Щоранку і щовечора дзвонив дзвінок на коридорі, і сестра Юдита в білому габіті, прекрасна як св. Магдалина, кликала всіх пацієнтів до голосної молитви: "Ойце наш... Здравась Марія...". Бабуня і дідо приходили щодня до найстаршого внука. А виздоровлення протягалось...

Хвора за плястиковою заслоною успокоїлася, злегка похрапує... Чорні руки годинника зійшлися знов і спільно піднялися вгору. Дожильні машини рівномірним весняним дощиком котять нову зброю на наших ворогів, злосливих бактерій. Легко бринить центральне ogrівання. Під його подувом струнки балетниці венецьких завісок на широкому вікні виводять граціозно баянсе. За стіною сухий кашель. Тихі кроки на коридорі. Лія владним рухом потягнула шнурок, і танечниці зупинили свій виступ. Шкода... сон не приходить.

— Лія, дай мені насонну пігулку.

— Не знаю, чи дозволено. — Приносить засіб на успокоєння болю.

— Але мене не болить.

— То нічого, там є кодеїна, повинно допомогти.

Навіть шпитальний режим можна обманути. Ми-

нає година, друга, а я навіть не дримаю. В думках наспівую коліскову внучки: "Ой ду-ду, спатоньки хочу...", але вже зла свекруха виголосила жалі на ліниву невістку, і добрий свекор пожалів молодичку, і скінчилася розмова з любим татуньом по фіялкових левадах, а я не сплю. Лія відвідує мене востаннє. „Признайся, красуне, ти дала мені підмінку?“ Зблизшали у збиточному усміху білі зубки, а зграбна головка притакнула мовчки. Режим триває.

Останні години ночі. Чорні руки годинника бігають невтомно по своїх орбітах... Коли з'єдналися в напрямі до вікна, внизу заклекотів гелікоптер. Нагла поміч знов в акції. На коридорі рух, десь здалека доходять істеричні вигуки. Моя нова опіка — тендітна китайочка. "Називаюся Джорджія", — і скісні чорні оченята співчутливо оглядають моє "здемольоване око". "Чи дуже болить?" — і гладить мене лагідно по руці. Сухим журавлиним криком покле-

котів гелікоптер. На вулицях починають шуміти світляні коробки. До сусідньої кімнати принесли чергову жертву наглої помочі. Чорні руки годинника звернулися спільно вниз. Лікарня починає рутину дня. Кучерявий філіпінець приходить з широкою скринькою брати проби крові, пелехата, темношкіра місіс котить модерний апарат для міряння тиску крові, рівночасно встромляє в рот термометр, який пікає...

В Перській затоці затихли бомби і гармати, а у нас дожилні машини безустанку доставляють нові резерви на індивідуальні бої кожного пацієнта. Чорні руки годинника, прикріплені в одному осередку, бігають у призначеному їм темпі на білому кружку годинника, і нам треба прийняти абсолютну волю мудрого Творця Всесвіту.

Р.Б.

ЯРОСЛАВ ВОЛОЩУК

Нічна симфонія.

Тонке прядиво нічного дощу
Неквапно моталось на веретено часу.
Краплі хвилин з'єднували небо і землю
Незримими нитями дзвінких струн.
Вітер заблукав у них диво-мелодією,
А та, срібними хвилями,
Затоплювала зомлілу тишу моєї кімнати,
Незрівняною музикою-симфонією ночі.

Чернівці, 1990.

З НОВИХ ВИДАНЬ

Юрій Логвин. Київ. Графіка

У В-ВІ "СМОЛОСКИП" ВИЙШЛИ СПОГАДИ ДОКІЇ ГУМЕННОЇ "ДАР ЕВДОТЕЇ"

Балтимор, Мд. Тут в українському незалежному видавництві "Смолоскип" ім. Симоненка вийшли два томи спогадів відомої української письменниці Докії Гуменної — "ДАР ЕВДОТЕЇ".

Спогади охоплюють майже півстоліття — 1904—1941 роки.

Новий твір Докії Гуменної поділяється на два томи. Перший том (306 стор.) "Київські кручі" складається з трьох частин — "Жашківські четверги", "Ставищанська розкіш" і "Мрія, що зветься Київ". В цьому томі авторка змальовує прагнення молодого покоління до освіти та шукання нових доріг, хоч би й у несприятливих на той час умовах.

Другий том "Жар і крига" (346 стор.) складається теж з трьох частин — "Мрія, що зветься література", "Харківські вітруги", "Мої примітивні родичі". У цьому томі авторка розповідає про успіхи і невдачі молоді адепки, несміливої дівчини у літературному середовищі 1920-их років.

Мов на екрані, в книзі проходять визначні постаті літературного життя України 1920-30-их років, з якими зустрічалася чи співпрацювала Докія Гуменна — С. Пилипенко, Д. Загул, Г. Косинка, Д. Фальківський, Є. Плужник, Б. Антоненко-Давидович, Я. Савченко, Г. Косяченко, Я. Качура, А. Турчинська, В. Гжицький, Л. Смілянський, М. Рильський, В. Сосюра, М. Івченко, І. Багрянний, М. Хвильовий та багато інших.

До обидвох томів спогадів додано з архіву Д. Гуменної світлини й фотокопії деяких документів, які збереглися в неї.

Мистецьке оформлення спогадів виконав Олесь Тимошенко.

Ціна обидвох томів — 35 ам. дол. (з поштовою оплатою) або 41.25 кан. дол.

Розповсюдженням спогадів Д. Гуменної займається Укrapинт. Всі замовлення проситесь слати на адресу:

UKRAPRYNT, P.O. Box 304, Woodstock, MD 21163, U.S.A.

КАЛЕНДАР СОФТ

РІВНОПРАВНІСТЬ

УКРАЇНА

В Києві 16-18 квітня ц.р. відбувся X з'їзд письменників України, в якому взяли участь 935 делегатів, що репрезентували 1,257 членів Спілки письменників України. Делегати схвалили новий статут, згідно з яким СПУ стала добровільною, незалежною, самоуправною, професійною громадською організацією. Головою СПУ обрано Юрія Мушкетика. Після з'їзду відбувся пленум Ради СПУ, на якому обрано президію в складі 30 осіб, серед них Ліну Костенко. Серед чотирьох членів контрольно-ревізійної комісії є теж одна жінка, Світлана Йовенко, а до правління увійшли дві жінки.

США

Загальні збори Федеральної Кредитової Кооперативи в Джерзі Ситі, Н.Дж., відбулися 24 лютого ц.р. До Ради директорів вперше в історії кредитівки обрано жінку, Адріану Лучечко.

Загальні збори Федеральної Кредитової Кооперативи "Самопоміч" в Нью-Йорку, Н.Й., відбулися 17 березня ц.р. До Ради директорів не увійшла ні одна жінка.

Федеральна Кредитівка в Ньюарку, Н.Дж., відбула загальні збори 23 березня ц.р. До Ради директорів не обрано ні однієї жінки.

Жінки становлять половину, а може і більшість членів кредитівок, жіночі організації здавна здійснюють клич "свій до свого". Чи не пора, щоб Ради директорів українських кредитівок перестали бути ексклюзивними чоловічими клубами?

Українсько-американський фонд "Відродження", який є складовою частиною фонду, заснованого американським мультимільонером мадярського походження Дж. Соросом, виділив близько 2 мільйонів карбованців на створення у Харкові Українського Культурного Центру ім. Леся Курбаса. Центр сприятиме відродженню традицій українського мистецтва. З того фонду буде створено театр-студію, відео-комплекс, незалежне агентство "Україна", для чого призначено 300 тисяч доларів.

В журналі "Радянська жінка" за січень ц.р. появилася інтерв'ю члена редакційної колегії Людмили Шушуріної з Мартою Богачевською-Хом'як під заголовком "Нам треба живих героїв".

ГАЛИЧАНКА

ЧАСОПИС ДЛЯ ЖІНОЦТВА № 3 • Листопад 1991 • 104 стор.

При кінці 1990 р. у Львові почав виходити двотижневик "Галичанка", "часопис для жіноцтва". Газету видає агентство преси "Карпати", редагує Лариса Бугаєць, тираж 20,000 примірників. Редакція "Нашого життя" одержала від туристів декілька чисел "Галичанки".

Серед різноманітних матеріалів у часописі поміщені статті про Соломію Крушельницьку, про першу приватну школу у Львові "Червона Калина", про діяльність Шевченківської районної організації Союзу Українок Львова, про нелегку долю жінок, пов'язану з репресіями, призабуті жіночі видання, давні національні традиції, різні поради, куток моди. Є також поезії та статті на актуальні теми. Число 7 за квітень ц.р. присвячене катастрофі в Чорнобилі, в числі 8 журнал друкує продовження (з чисел 3 і 6) статті Марти Богачевської-Хом'як "Союз Українок у міжвоєнний період".

УСМІХНИСЯ

- Ці ложки, що нам подарувала тітка з нагоди нашого весілля, не є срібні: вони з альпаки...
- Ти так добре знаєшся на альпаці?
- Ні, але я дуже добре знаю тітку...

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

VOL. XLVIII

JULY—AUGUST 1991

Editor: Marta Baczyński

OKSANA SAPELIAK

President,

Ukrainian National Women's League of Lviv

THE OLD AND THE NEW IN THE UKRAINIAN WOMEN'S MOVEMENT

Відкриття конференції. Зліва Оксана Сапеляк, Афіна Пашко, Надія Харчук.

Opening of the Conference. From left: Oksana Sapeliak, Athena Pashko, Nadia Kharchuk.

Dear sister, honored guests, I greet you at the opening of the All Ukrainian Conference of the Ukrainian National Women's League! I wish you a productive session, mutual love and respect.

Our meeting today is being held during a difficult time for Ukraine. Following a few months of democratic rebirth, a massive opposition of destructive forces emerged in the hands of the military, the police, the KGB — the robotic might of power. Our only defense is the historical truth, our sanction is our faith and unity, and the only road before us is the Word of the Truth and hard work.

Therefore, the theme of our Conference is not fortuitous, but is called for by the current situation. First of all, at a time of national rebirth necessity calls for a return to the past, particularly to speak the truth about the events which were erased from our history (and they were erased because they taught us much); second, our Conference was called to provide material for us to work with, it was called to make us aware, it was called for our children, and finally for our husbands, who would unfortunately, rather see their wives active in their organizations, keeping minutes.

Our organizations, as other organizations, should

hold fast to our only support — the Truth — the old and current. It is painful and sad when a whole nation can be easily fooled. For instance, following 1917 in Russia factories, businesses and land was expropriated by the government, but Ukraine was made an exception; the land was divided among the peasants. This exception was necessary because here the situation was unstable and it was necessary to somehow “buy” the Ukrainian. And buy they did! When the new government was firmly established and the games with the “chachol” (Russians referred to Ukrainian peasants by this name) were no longer necessary, then other gods of the revolution so adroitly fleeced Ukraine as to cause in 1921 a year of massive, unprecedented famine. 1921 saw nine million Ukrainians hungering; it was a year of ditches filled with the dead from starvation, while grain was being transported out of Ukraine, watched by the dying. The press is still silent about the genocide of the Ukrainian people during the lifetime of Lenin.

Today, it is also easy to fool people, saying that the coupons are the new rule of the Lviv Regional Council, while the lack of products in stores is the result of the incoming new democratic influences. When there were no democrats, there was plenty of everything.

A large part of Ukrainians even today are misled by the thought that the idea of sovereignty is bad for Ukraine, because the country cannot survive on it own. It is the undisputed truth that national sovereignty is the aim of national existence, and national independence is the national ideal in the sphere of international relations. Yet still, we are tempted with the idea of One Roof, a soviet common market, which will give us the raw materials for the normal functioning of our businesses. Such talk is heard not only in Cherson or Dniprodzershchynsk, but also in Lviv. Somehow the fact that we have had experience living under One Roof is not taken into account. The results of such a system are pathetic, for he have been stripped down to nothing. There is no need to overcount the “gains” of this system. However, there is one which must be addressed, and that is the Ukrainian family.

The Marxist-Leninist ideology knew how to penetrate the most important unit of a nation — the family. We were given unnatural perceptions about the role and position of a woman in the family and in society. At all levels of a family's development, no matter how complicated, its most important function is to raise and educate its children. The communist ideology most actively penetrated the ancient formula “parents — children.” In order to de-nationalize and de-christianize (a spiritual genocide), it was imperative to change that formulate to “parents — country — children.” The country assumed the responsibility of raising children.

What has such a situation produced? Perhaps it can be said, and we all know it that new customs were forced upon us, which we accepted little by little, forsak-

ing our ancestral ones. The results are such: in Ukraine every third marriage ends in a separation; in Ukraine there is no population growth; crime abounds; the weeds of national nihilism and indifference are blooming. How long can a nation exist when its greatest deficit is in people?

Concurrently, there is a desire to return to the source of ones own culture, to traditions; there is a natural feeling of self preservation, to reassert oneself and throw off the yoke of the spiritual void.

Our task is to help our brothers and sisters in this difficult process of reassertion, while uplifting and cleansing our spiritual selves.

Actually it should be emphasized that everyday life prepared the people to defend their spiritual sanctuaries, their ideals, their homes, their land, and therefore their country. When there is talk about the times of the Kozaks, about the heroes who fought for the freedom of Ukraine, it is usally forgotten that it was the women, who in spite of their motherly concerns gave courage to those dearest to them, preparing for battle. But that was not all. Writing about Ukrainian women, Polish author V. Charevych said, “they know how to carry a sword and when needed could take charge in defending a city.”

In those olden times no one tugged at the conscience of society, no one lobbied to be responsible for the fate of the nation — the family had influence over this, particularly the mother and the child was raised with the songs, legends, and stories which she imparted.

In Europe a woman is an object of worship or scorn, or as during the XIX century — a woman was a gentle, gracious individual for whom contact with the real world was dangerous. She was not able to participate in politics and could not have control over her own property. Noted philosopher Bertrand Russell said with irony, “It was a great self sacrifice on the part of men to free women from the dirty work in politics.”

It was customary for Ukrainian women to have the right of ownership, to own land, and no major decisions were ever made without women. Only at the end of the XIX century did the woman lose her standing prestige, on which Ivan Franko commented, “As long as a woman will assume second class status in relationship to a man, there can be no discussion about equality nor about any kind of freedom.” (I. Franko “What is Socialism” *Tvory*, Kiev, 1986). Therefore there can be no talk about any kind of freedom.

As we know, a nation is identified by certain circumstances such as its forms, substance and spirituality. Losing one of these, the nation stops being a nation. The simplest form in a nation is the family, then comes the community, followed by the country. The spirit of a nation is nurtured in the family. The qualities of a family are common ideas, common sense, discipline, solidarity and a sense of responsibility (one can have an automobile filled with gas, but when there is no one who can

drive, and passengers who cannot drive try to grab the wheel, there will definitely be an accident). Looking at the role of a woman in such circumstances, the certainty of Kameniar becomes comprehensible that only educated, wise mothers can bring up an enlightened people who will have a goal, will be disciplined and united.

Although the end of the XIX and the beginning of the XX century brought a new view of women as lower beings, Ukrainian women took a most active role in the struggle for liberation in 1918. Unfortunately, the strength of the women was not put to full use. In analyzing the retreat of the Sichovi Striltsi from Lviv, one journalist said later that the leadership could have made better use of women than deploying them as nurses and cooks. Among the Polish army which took Lviv, there were whole squadrons of women.

1920s and 1930s were the between war years and in Halychyna it was a period of the greatest uplifting of women in the formation of national self realization when the social, economic and political role of women became very noticeable in the life of the country. It was these years — the starting ground — not only of women taking an active part in the fight for independence during the last war, but also the qualities safeguarded by Halychyna till today, gave cause to M. Hrushevsky to call this small part of the country the Ukrainian Piemont around which the democratic ideals from around all Ukrainian lands were sanctioned.

In these years in Western Ukraine the social life of Ukrainians fared well: there was the society "Ridna Shkola," "Vidrozczenia," "Prosvita," "Ukrainian National Women's League," "Sitch," "Plast" (I respect A. Mychajlenko as an editor, but was it necessary to go to Australia to learn what is Plast? Lviv is so much closer. I hope that when someone wants to find out about UNWL, he or she will not go to Canada or the United States).

The legacy of Ukrainian National Women's League which was active until 1939 is still felt today not only in the rich and varied culinary skills, not only in the expertise of managing a family budget (and that is of utmost importance today) but in the ability of women to work in the community, to take an active part in political life. In the 1920s U. Miklowsky published a book "Ukrainski Rurch Kobiocy" in which she warns the Polish populace: "We must awaken the Polish community to realize that the impetus of Ukrainian women to consolidate, to become self sufficient and culturally enlightened, was directed mainly toward us."

Therefore even then UNWL did not identify with the feminist movement in Europe. Particularly, this cannot be done now. In Ukraine, the problem of equal rights with men was practically none-existent. If the laws of countries in which Ukraine was a part, restricted women's rights, then the common law in principle was democratic. It was forbidden to mock women and men

were not invited to participate in women's concerns.

When we speak about the Soviet woman, then we have not only equal rights, but we have a twisted variant on that — we have equality. Equality in industry, in road repair, in carrying heavy objects in stores, in the building industry. All this developed the phenomenon of the Soviet family, the Soviet upbringing and morality. Therefore, we are not concerned with the problems of feminism, but rather want to shed communism, to clean up after the communist ideology of equality which went hand in hand in nurturing disrespect to women. It is truly a satanic invention: on one hand is a constitution which guarantees equal rights, then there are all sorts of pompous applause of women's accomplishments in the revolution and on job (it was true, but carried to the absurd), and on the other hand in films, on TV, in various anecdotes there is a brutal humiliation and ridiculing of the most revered individual at one time, the mother. It seems that hardly anyone was unaware of the national politics of the "world's foremost ideology", but somehow many men failed to see the actual essence of it. The goal was not only to destroy nations, but the family unit. Therefore it was understood that as long as there will be a mother (a woman of feminine dignity and national pride), there will be nation. A free woman brings up free children. A beaten down, ridiculed, frightened woman will bear and raise slaves, who will be placid, indifferent, unable to raise from their knees.

No one will pick up our cause but ourselves (I don't differentiate between women's causes and out national ones). No one will explain the role of women in a family situation, in social and community settings and on the national forum (if it should come to that). We have to enlighten our youth and our men about the fact that the image of a woman is also the image of a nation. Princess Olha is an image of a proud and dignified Ukraine. A down trodden contemporary woman represents a down trodden nation. We are ashamed in front of other nations that during such a serious forum as the II All Ukrainian Conference of RUKH, President Dmytro Pavlychenko, a man respected by us all, allowed himself to make a disparaging remark to the effect that women delegates have something worthy to say.

I must say, though, that the issues addressed by women rather infrequently at the forum were most interesting, but more important they were actual and timely. We are not complaining about the fate of women. We are concerned not only about our position (and that is very important to us), but about the fate of our nation. But, the contemporary Ukrainian woman is not capable neither physically nor spiritually to handle her role to bring up and educate a nation.

The current situation has also demoralized the man who lost his natural stature as the master of the home, the protector, the warrior, and therefore he lost his authority within the family. He is not at fault here, but

the system is, which took away his pride and put a bottle of whiskey in his hand instead. It is absolutely necessary to give back to men the role of the father. Therefore, as you can see our goals are very far from feminist issues.

Ukrainian politics of the party followers Kaganovich, Szczdanov, Suslov, which permeated into all spheres of our lives, forces us in the sweat of hard labor to defeat and stupefy our people.

If our work will open the eyes of the deceived, then that in itself is a sign of great power. I trust that our Conference will be a small part of that work.

May God help us!

The above address was delivered by O. Sapeliak during the opening of the All Ukrainian Women's Conference, which was held in Lviv in December, 1990.

(Loose translation from Ukrainian).

OLHA ISAIEVYCH

THE SMALL ACADEMY OF ARTS AND SCIENCES IN LVIV

*Учні Малої Львівської Академії в геологічному Музеї Університету ім. І. Франка у Львові.
Students of the Small Academy in the Ivan Franko Geological Museum, the University of Lviv.*

The level of education prevalent among the Ukrainian people determines to a great degree the fate of the nation as a whole. That level also determines if we are going to have proficient economists, politicians, engineers, historians, philologists — professional individuals in all spheres of the economy and culture. If Ukraine cannot catch up with the educational levels of the developed nations, then its people should not expect a better future.

The crisis situation which enveloped our economic structure, our politics and culture, has also been re-

flected in education, in our school system. The main drawback in education is bureaucratic red tape, outdated programs, as well as the organizational structure and textbooks which have not changed in decades. Only one set of compulsory textbooks has been available for the entire Soviet territory. The books are outdated and not the very best to begin with. Their translation into Ukrainian is beyond criticism.

The teachers' concentration on the middle level students in class (if a student does not know something, it is the fault of the teacher) led to the lowering of learn-

ing standards and diminishing the knowledge acquired by students. The bright children are the victims of this system, for they become discouraged and frequently lost.

For a long time the leading Lviv scholars have worried about the fate of Ukrainian scholarship, culture, language, about their further development, as well as about the influx of capable Ukrainian youth into higher education, into all spheres of our social structure. It was important for competent students to begin preparations for their future professions in school, to choose these professions with care and because they liked them, for only such professionals are most creative and productive.

The Small Academy of Arts and Sciences of Lviv is an institution which is geared to help talented youth realize their potential. The initiator of this idea and the first president of the **Academy** was noted physicist Ihor Yuchnovsky. He heads the Lviv branch of the Institute of Theoretic Physics at the Ukrainian Academy of Arts and Sciences, and his works have been translated into English. Also, he is also known as a social activist, as president of the Lviv organization "Memorial," and as an elected representative to the Supreme Council of Ukraine from the democratic bloc. His co-organizers of the **Small Academy** are professor of physics Ivan Vakarchuk (currently a deputy to the Supreme Soviet of the Ukrainian SSR), chemist and scholar Roman Kucher, and historian Jaroslav Isaievych. These individuals were part of the initial Ukrainian rebirth movement and in leadership positions in the Shevchenko Scientific Society in Lviv.

The **Small Academy** was founded in 1978 as an arts and science organization for students. The name was taken from the actual Academy of Arts and Sciences which in Ukraine unites sixty scholarly and research institutes in all fields of study and development. Through the name association we wanted to put forth the **Small Academy's** serious intent and to encourage students to enroll.

To participate in the organization and to initiate daily activities at the **Small Academy** our president Juchnovsky invited six women who had experience in the educational field Lesia Bartish, Iryna Danylovych, Ivanna Borodchuk, Daria Kulchycky, Tania Popil and myself. The beginnings were difficult. We not only had to find gifted students in schools, but we had to create interesting learning programs for them, and entice scholars to work with these students. At every turn we had to defend the right of the Academy's existence, because it is a known fact that everything that is not officially sanctioned in our world is looked upon with suspicion. The most difficult part was to develop a functional system of work, to achieve the authority through initiative and conscientious effort, and to negate suspicion and pacivity.

As in the grand Academy, ours also is divided into branches according to fields of study. We have fifteen

branches. In addition to those commonly known to students in school there is astro-physics, archeology, the science of teaching, geology and others. All these branches conduct their activities in auditoriums, university laboratories, in the polytechnic, in forestry schools, in agricultural and medical institutions, in archives or museums of Lviv — all arranged during the students' free time outside of regular school hours.

Through the preceding years we have developed a basic work program. First there are classes which are held once a week in every branch of study. We make sure that the agenda is interesting and pertinent to current issues in each particular field. The class curriculum is adjusted every year to insure the attention of the students from the time they enter the **Small Academy**, to the time they graduate. Lectures are open to all students, but research, work which is most popular, is conducted under the direction of instructors and is open only to the most gifted students. It should be pointed out that students always work on projects which have both a scholarly and research approach, most often within the realm of expertise of their supervisors.

Initially there was a questions as to whether students should be burdened with this kind of work in addition to their regular school obligations, and whether they would take such projects seriously. However, our scholars have known from experience that the more responsibility a person has, the more gets done with little wasted time. Our academician Roman Kucher says that the only person who does not have time, is the one who does not want to have it.

Psychological findings state that an individual's best time for learning is up to the age of 16 or 17 and our experience in the **Small Academy** confirms that finding. The gifted students familiarize themselves with complicated mathematical problems, those of physics, chemistry or in scholarly research and arrive at promising solutions which their instructors may include in publications. Many times the scholars are so impressed with the work of their students, they embrace them as co-authors of their research efforts.

At the end of the school year each department holds a conference where students who work on research report on the progress of their work. The reports themselves are demanding. Each student must justify the premise of his work, write an analysis of his research, provide supporting illustrative material and give conclusions. A short presentation, given in layman's language and underlined with drawings, slides or photographs is required. This, however, cannot be achieved immediately — students are taught that progressively.

Usually, these tasks are best performed by very dedicated students. We are lucky that there are many of them, the trick is to find them. At the beginning of each year our enrollment schedule registers about 1500 students. Toward the middle of the year about 500-600

remain. For these students we have located creative, concerned about our future tutors, who educate them and also teach them by example.

More than 200 scholars from various fields of study in Lviv work in our program every year. Thanks to them our students have the opportunity to work in chemical, biological and medical laboratories, work with computers, in archives, in libraries or on archeological expeditions. Students work in determining the state of ecology, as well as study the regional fauna and flora. Students work on new chemical bonding, construct functional instruments, resolve complex mathematical problems, learn computers, etc. There are hundreds of interesting and beneficial projects which students have worked on for the past few years.

As an example, here is what our historians and philologists are doing:

Ostap Sereda is a historian. As a project assigned to him by his teacher, Sereda researched the archives and literature, spoke to people in Lviv about places in the city which are in some way tied to writer Ivan Franko. On the basis of this research, he created an original map — Frankiana — to which he added very detailed explanations. This work was published in the country's press.

Mykola Bandrivsky, a student from Struj, became interested in collecting historical material about his city. He developed a historical map of Stryj. Since the 8th grade he took part in archeological digs. As a university graduate today, he has quite a collection of interesting objects, good qualifications and his work is included in scholarly publications. Students such as Sereda and Banddivsky now work with the younger generation in the **Small Academy**.

Some students researched the history of their villages, as in the publications "History of the village Didylov," the "History of Zvenyhorod" or others. Teachers provide the students with archival materials, and the students interview older people, asking about traditions, "Ridna Shkola," "Prosvita," about the immigration from the village, about farming, etc.

Students are particularly interested in archeological findings. They participated with enthusiasm in the digs at Zvenyhorod, Halych, Urych and in other locations. I could cite numerous examples from various disciplines, but let me elaborate on just one.

A while ago a rather thin and somewhat nervous student approached me and very hesitantly told me about his interest in nuclear chemistry. I realized that he was educated in the field and wanted to do research. Carefully I looked for an instructor for him, not only for one with the proper qualifications but for one with the proper attitude, since I realized whose son the boy was. In those times it was not easy to be the son of Vjacheslav Chornovil, who was serving not for the first time in the Mordovian camps as a political prisoner. It was a

pleasure to watch how brilliantly Taras explained his work with dignity and knowledge during the reporting conference, how he answered the questions of the jury, which was comprised of teachers and scholars. We witnessed the birth of a new scholarly talent. Three times he enrolled in various universities in Lviv and Moscow and each time he was reminded of who his father is. Only three years ago he was accepted as a student at the Lviv University, he became an active participant in RUKH, is an elected representative to the Lviv County Council, and edits a newspaper for young people.

We have had many interesting, talented students, mostly in natural sciences, but less in Ukrainian history and philology. We tried to instill in our students the love for our mother tongue, for traditions, we tried to encourage them to the study our literature and history. For all these years we have had many able students who will become good specialists. Now, without doubt, the situation has changed, and I am certain that the humanistic department will see the most talented applicants coming into its fold.

The perspective of in-depth study as well as the opportunity for research brings students to us. Meeting interesting people, and the liberal exchange of ideas among peers offers much toward the development of self awareness in youth. In addition, young people enjoy literary, folk arts oriented and simply entertaining get togethers, various excursions — trips, and in the summer a three-week sports and learning camp in the Carpathian mountains or in the vicinity of Lviv.

Students themselves organize many interesting events, initiated by their **Small Academy** or by their departments, which function independently and have wide reaching authority. They decide who deserves to become a member of the **Academy**. Only accomplished research serves as the basis for acceptance into the **Small Academy**.

The teaching year ends with a ceremonial session during which the names of the new members of the **Academy** are announced, the most deserving graduates are rewarded, and the work of the year is summarized. There are many guests at this occasion — scholars, parents — there are many flowers, great solemnity as well as excitement. Each member of the **Academy** receives a specially stamped certificate which states what work he or she has done, and the name of his or her instructor.

The **Small Academy** has thus become an original brotherhood of school youth, students, and university students. They enjoy socializing among themselves because they have common interests and each one is an individual. It is a poignant fact that when our scholars were candidates to the Supreme Council of the Soviet and Ukraine, the field work among the population was carried out by our students, our graduates and even their parents.

*Учні Малої Академії на пластовому таборі в Онтаріо, Канада. В центрі Оксана Закидальська і Юрій Даревич.
Students of the Small Academy at a Plast Camp in Ontario, Canada. In the center Oksana Zakydalsky and Jurij Darevych.*

The **Small Academy** has won the approval from the city to open branches in other parts of the Lviv county. Today there are branches in Drohobych, Sambir, Chervonohrad (Krystonopil in the old days). Many youngsters come to us now from all corners of the county.

The state of our work is familiar to people across the borders of the republic. They visit us from many cities, invite us and our students to their part of the world. As of last year it seems, we have entered the international arena. Our president Ihor Yuchnovsky, while on a research related visit to Canada, established contact with the Ukrainian community and invited students from Ukrainian schools to visit us.

The Canadians spent three weeks in Lviv. An interesting article to that effect was written by Oksana Zakydalsky in "The Ukrainian Weekly" (Sept. 3, 1989). She headed the delegation with Taras Hula. The magazine "Yunak" also printed an article with many photographs about this, written by the students themselves. It was a pleasure to reaffirm that our guests were happy with the trip and received good impressions of the **Small Academy**. The agenda during their visit was varied and full. They studied, met people, went on trips outside of Lviv and enjoyed the theater and other fun-filled events. The

youngsters had the opportunity to feel the pulse of national awakening to political life, they had the chance to take part in discussions with in our, so called, Hayde Park, where for some time now our national flag is flying, mounted in the place where the Shevchenko memorial will be erected. The Canadians made friends with out school youngsters and students. The good byes was a moving experience. Our guests left with the fervent wish of returning again many times. They said that only here they felt truly Ukrainian.

Our students are invited to Canada for August. They are already making preparations for this meeting, for they really want to be the bearers of our national traditions. Oksana Zakydalsky said that people in Ukraine are united by song, for in song is the soul of our nation. We feel fortunate that at this time of national rebirth, Ukraine reverberated with song and music, and gave birth to new, bright talent.

An agreement was reached with the Tsopa Paliiv Ukrainian school in Toronto whose principal is Tania Onyshchuk, for mutual multi-year cooperation. In October of last year she visited Lviv. We would also be happy to establish contact with American Ukrainians and come to a cooperative agreement with a Ukrainian organization, a school or a community. I believe that such interaction would be beneficial to our children.

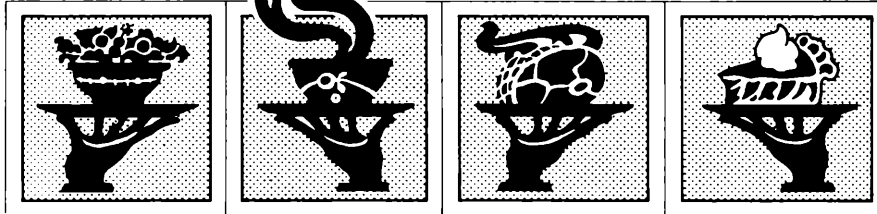
Not too long ago, at the initiative of our president who continually fought for permission, Plast was officially renewed in Lviv. Yuchnovksy headed the governing council, while most members of the group were our students. Today they follow the Plast program, and beginning with the new school year each will have a group of eight to ten students. We know that in diaspora Ukrainians preserved and continued to develop the traditions of Ukrainian Plast, for which we are grateful, since it will serve as a guideline for us.

The **Small Academy** serves as a rejuvenating source around which many caring people unite, who in the bureaucratic atmosphere attempted to preserve and ignite the spirit of our youth. The **Academy** was the forerunner of all our now well know unsanctioned organizations, which appeared somewhat later. The students of the **Small Academy** develop character, independence, single mindedness in terms of goals and care about our fate, our culture, language, ecology...

We are proud that our students take an active part in the processes of national rebirth, that they are in tune with the times. Among them are the members of the organization "Memorial": affiliated with RUKH in Lviv, the Lev society, and other non sanctioned groups. Much has changed for the better, but a lot of work still awaits us. The fact that our youth takes part in the ongoing change, gives us, their elders and impetus and strength to work.

(translated from Ukrainian)

наше харчування

Літо — період, коли господарі не люблять бути довго в кухні і приготувати гостину. Тому подаємо приписи на страви, які вимагають менше часу для приготування або можна їх зробити заздалегідь.

ТУШКОВАНА КУРКА З ГОРОДИНОЮ

1 1/2 горнятка нарізаних на тонкі паски свіжих курячих груденок
1/3 горнятка борошна (муки)
1 ложка дрібно нарізаної петрушки
1 ложечка сушеного василька (basil)
2 ложки олії
1 зубок часнику, здушений
1 велика (19-унцова) банька юшки з городини (vegetable soup)
1/2 горнятка нарізаних печериць
1/2 горнятка нарізаної діагонально зеленої цибульки
3/4 горнятка розрізаних на половинки маленьких помідорів (cherry tomato)
1/2 горнятка нарізаних кабачків (zucchini)

У мисці посипати борошном курятину, додати петрушку, васильок. В пательні розігріти олію, додати часник і курятину і смажити, щоб було трохи рум'яне. Додати юшку, печериці, зелену цибульку, помідори і кабачки. Змішати все разом і добре загріти.

ЗАПІКАНКА З ЧЕРВОНОЇ КАРТОПЛІ

1 1/2 фунта червоної картоплі
1/2 горнятка дрібно нарізаної цибулі
1/2 фунта шинки, нарізаної на кубики
сік і перець до смаку
1/2 горнятка молока
1/2 горнятка вершків (heavy cream) вбитих

Обібрати і нарізати на кубики картоплю. В мисці змішати картоплю з цибулею, шинкою, молоком і вбитими вершками, посолити і поперчити до смаку. Вкласти до добре нагрітого огнетривалого посуду і пекти при температурі 400° — 45 хвилин до 1 години, щоб картопля зарум'янилася.

САЛАТА З КУРКИ

3/4 горнятка майонезу
1/2 ложечки імбіру (не обов'язково) ginger
1/2 ложечки соли
3 горнятка звареної курки, нарізаної в кубики
1 1/2 горнятка червоного винограду без кісток
1 горнятко нарізаної селери
1/3 горнятка дрібно нарізаної зеленої цибульки
1/2 горнятка січених горіхів

Змішати перші 3 складники і тоді додати решту. Накрити, вистудити. Можна подавати на листках зеленої салати.

САЛАТА ЗІ СВІЖОЇ КАПУСТИ З ЦИБУЛЕЮ (SLAW) (М. Кузьма)

1 середньої величини капуста
2 середньої величини цибулі
3/4 горнятка цукру
Приправа:
4 ложки і 1 ложечка цукру
2 ложечки соли
1 ложечка насіння селери (celery seed)
1 ложечка сухої гірчиці (dry mustard)
1 горнятко оцту
1/2 горнятка олії до салати

Пошаткувати капусту і додати цукор. Накласти половину капусти до посуду. На це дати нарізану в кружальця цибулю і накрити знову капустою. Замішати приправу і полити нею капусту. Щільно накрити і вкласти до холодильника на 24 години.

САЛАТА З ПОРЕЮ (LEEK)

5 пореїв, тільки біла частина і 1 інч зеленої
2 яблука

сік з цитрини
сік і перець до смаку
3-4 ложки майонезу

Дуже добре сполоскати порей, бо часто буває пісок. Перерізати кожний вздовж на половину і тоді різати тоненько впоперек. Яблука втерти на грубій частині тертки. Змішати і полити цитриновим соком. Посолити і поперчити. Додати майонез і змішати, щоб все було покрито майонезом. Щільно накрити і вкласти на ніч до холодильника.

САЛАТА ЗІ СВІЖОГО ШПІНАТУ

1 фунт шпінату
1 8-унцова банька мандаринок (відділених)
8 унцій свіжих печериць, нарізаних
Приправа:
1/4 горнятка олії до салати
1/4 горнятка яблучного оцту
1 ложка сухого маку
1 ложечка втертої на тертці цибулі
1/8 ложечки сухої гірчиці
сік до смаку
2 унції нарізаного на пластинки мигдалю

Добре обмити шпінат і відділити тільки листки. Змішати з мандаринками, печерицями, полити приправою і посипати мигдалями. Вкласти до холодильника. Можна прибрати частинками зварених на твердо яєць.

ГОРОДИНА З "АНГЕЛЬСЬКИМ ВОЛОССЯМ" (ANGEL HAIR)

1/2 фунта тонких шпарагів
1/2 фунта зеленої фасольки
3/4 горнятка легко вбитих вершків (heavy cream)
3/4 фунта "анджел гер" (angel hair)
1 ложка масла або маргарини
1/2 горнятка січених волосських горіхів
1/2 ложечки перцю
тертий пармезан

Обібрати з лика шпараги і нарізати діагонально на 1-інчові куски. Те саме зробити з фасолькою. Варити в солоній воді 3 хвилини. Зварити "анджел гер", відцідити і додати масло, щоб стопилося. Вбити вершки. Окремо змішати шпараги, фасольку і горіхи і додати вбиті вершки. Легко вимішати, додати перець і посипати пармезаном.

З'ЇЗД ОКРУГИ ПІВНІЧНОГО НЬЮ-ЙОРКУ

Почесна і ділова президія Окружного з'їзду Округу Північного Нью-Йорку. Зліва: Ірина Руснак, Марія Крамарчук, Іванна Мартинець, Лідія Черник, Ярослав Борачок, Оксана Кулик.

The Presidium at the Regional Conference of Northern New York. From left: Irene Russnak, Maria Kramarchuk, Ivanna Martynec, Lidia Czernyk, Jaroslava Borachok, Oksana Kulyk.

Окружний з'їзд відділів Округу Північного Нью-Йорку відбувся 21 квітня ц.р. в Рочестері, Н.Й. Прибула 21 делегатка з Відділів Баффало, Сиракюз та Рочестеру. Разом із членками Окружної Управи був 41 голос.

Вранці в церкві св. Йосафата була відправлена Св. Літургія в наміренні жертв чорнобильської ядерної катастрофи. З огляду на п'яту річницю відзначення цієї української трагедії запрошено референтку Суспільної опіки СУА Лідію Черник з доповіддю та прозірками з її поїздки до Чорнобиля.

З'їзд розпочато внесенням прапора СУА. Присутні відспівали гимн СУА та відмовили молитву до Цариці України — Небесної Матері, щоб взяла під опіку українські родини та їхніх дітей — жертв Чорнобиля.

Голова Марія Крамарчук відкрила з'їзд і передала ведення нарадами вибраній президії — голові Іванні Мартинець і секретарці Оксані Кулик.

Звітували Екзекутива і референтки про свою працю та працю відділів на підставі своїх річних звітів. Праця розвивалася в кожній референтурі за вказівками резолюцій XXII Конвенції СУА та референток Головної Управи. В Окрузі є шість відділів: 46-ий, 47-ий та 120-ий в Рочестері, 49-ий і 97-ий в Баффало та 68-ий в Сиракюзах, які налічують 206 членок. Контрольна комісія здала звіт із перевірки книг, а уступаючій Управі уділено абсолюторію.

Номінаційна комісія запропонувала листу кандидаток до Окружної Управи, яку одногосно прийнято. До Окружної Управи увійшли: голова Марія Крамарчук, заступниця голови Леся Телеґа, заступниця голови на Баффало Ірина Дорошак, секретарки Христя Вілсон і Галина Снігур, фінансова референтка Христя Венґльовська, референтки: зв'язків — Марта Шмігель, музейно-мистецька — Ольга Лявні, виховна

— Люба Городиська, суспільної опіки — Тетяна Шутер, пресова — Ірина Руснак, хронікарка — Лідія Джус, вільні членки — Анна Сохоцька та Іванна Мартинець. До Контрольної комісії увійшли: голова Ірина Шмігель, членки Стефанія Вовкович, Марія Костів, Анна Поліщук, Фалина Войтович, Мирослава Макогон та Ірена Рендзяк.

Референтка Суспільної Опіки СУА Лідія Черник заохочувала управи відділів до дальшої праці для розвитку нашої організації: підтримування фондів СУА — стипендійного, медичної допомоги дітям Чорнобиля, поміч Україні, репрезентаційного та інших, які допомагають сповняти велику роль у праці для наших громад і України.

Першою і важливою точкою Окружного з'їзду було надання грамоти почесного членства Іванні Мартинець за її довголітню жертвенну працю в Окружній Управі як голови в 1977-1984 роках та працю в 47-му Відділі. Почесними грамотами також нагороджено Ярославу Борачок та Ірину Дорошак з 49-го Відділу в Баффало за їхню зразкову працю на терені СУА та баффалівської громади.

По обіді для ширшого громадянства референтка Суспільної опіки СУА Лідія Черник виголосила доповідь з прозірками про свої відвідини України, а особливо чорнобильської зони. Жаль було бачити ті нещасні діточі личка і не співчувати болям їхніх матерів.

Ведуча програмою голова 120-го Відділу Лідія Джус сердечно подякувала Л. Черник за доповідь та її материнську опіку над дітьми, які потребують медичної допомоги. Численна рочестерська громада подякувала Л. Черник щедрими оплесками та пожертвами на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля.

Ірина Руснак,
пресова референтка

ДБАЄМО ПРО ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙ

Багато років у Публічному Музеї м. Мілвоки, Віс., існує перманентна виставка під назвою "Європейське село". Вона займає доволі обширний простір, навколо якого розміщені типічні для кожного європейського народу хати, згруповані менш-більш у географічному до себе відношенні. Не всі народи там представлені, однак серед інших хат є й наша, українська. Опікується нею наш, 51-ий Відділ СУА, змінюючи її вигляд двічі на рік.

На майдані "села", тобто в центрі, відбуваються протягом року різні імпрези, підготовані окремими етнічними групами міста, на яких вони демонструють свої побутові та обрядові звичаї. Про такі імпрези музей завжди оголошує у пресі і радіо і вони притягають до музею численну публіку.

В цьому році, на квітну неділю, Відділ СУА влаштував у музеї показ писання писанок. Він відбувався на майдані "села", на тлі української хати і при тій нагоді відвідувачі мали змогу заглянути крізь вікна хати та побачити всередині пишню заставлений великодніми стравами стіл, теж приготований союзнянками.

Показ писання писанок проводила голова Відділу Уляна Тишинська разом з Іреною Новак. Уляна є знаменитою писанкаркою, вона вміє цікаво та вичерпно пояснити техніку писання писанок, які виходять з її рук чудові, наче вичарувані. Вона цікаво інформувала глядачів про символіку писанки, її історію і як вона увійшла у великодні традиції українського народу ще в початках його християнства. Не

Писання писанок в Публічному Музеї м. Мілвокі. Зліва Уляна Тишинська — голова 51-го Відділу та Ірена Новак.

*Фото Яреми Тишинського.
Pysanky decorating in Milwaukee's Public Museum. Fr. 1: Ulyana Tyshynsky, president of Branch 51, and Irene Novak.*

Photo: J. Tyshynsky.

дивно, що її стіл, де були розкладені писанки в різній стадії виконання, користувався цього дня найбільшою популярністю в музеї.

Не лише на зовнішньому відтинку, але й у громаді Відділ СУА дбає про збереження традицій. У зв'язку з тим, з ініціативи голови 6-го січня влаштовано у церковній залі Свят-вечер з традиційними 12-ма стравами, ялинкою і колядками, за що громада була щиро вдячна союзнянкам.

Марія Пискір,
пресова референтка

БЕНЕФІС У БРИЧПОРТІ

У неділю, 17 березня, 73-ій Відділ СУА у Бричпорті, Конн., влаштував у залі української католицької церкви обід-бенефіс, дохід з якого союзнянки призначили для дітей, що потерпіли в чорнобильській катастрофі.

Союзнянки активно відгукнулися на нещастя, яке п'ять років тому спіткало нашу Батьківщину. Та й тепер заневищене радіацією довкілля є причиною нових хворіб, особливо серед дітей. Союзнянки не жаліли труду, а зосередили всі свої сили, щоб це свято вийшло якнайкраще. Вони приготували смачний обід, а місцевий Відділ Українського Конгресового Комітету Америки подбав про мистецьку програму.

Голова Відділу СУА Анна Гомик привітала гостей і надала слово голові місцевого Відділу УККА Василеві Пелешукові, який попросив о. пароха Бундза

провести молитву. Відтак з рефератом виступив інж. Ігор Гайда. Оскільки березень — місяць, присвячений Т. Шевченкові, І. Гайда пов'язав деякі думки Великого Кобзаря з сучасними подіями на Україні та з Чорнобилем.

Шевченкові "Думи" віддеклямувала Ярослава Гавриляк, а хор під диригентурою пана Климука відспівав безсмертний "Заповіт".

Закриваючи цей святочний обід-зустріч, Василь Пелешук ще раз подякував союзнянкам за їхню співпрацю з місцевим Відділом УККА.

Господарі і гості ще довго не розходилися і перебували під враженням, що так успішно вдалося провести цю зустріч і зібрати значну суму — 1,062 дол. — на таку благородну ціль.

Ольга Сусла

СЛОВО ПРО ДВАДЦЯТИП'ЯТИЛІТТЯ 50-го ВІДДІЛУ СУА В АНН АРБОРІ

Будучи викладачем літератури, я свідома жанрових нюансів та визначень, отже довго вагалася як назвати цю мою доповідь: панегірик, літопис, похвальне слово, чи просто Слово (з великої літери, звичайно)? Зупинилася на останньому, бо звучить і святочно, і скромно, а наш Відділ славний своєю скромністю. Назва "літопис" аж ніяк не надавалася, бо я маю слабку пам'ять щодо усяких дат: ще в школі, пригадую, на іспиті про добу Петра I наважилася згадати одну-однісіньку дату й помилилася на сто років... Отже, у моєму "Слові" не очікуйте ніякої хронології, хто після кого головував, хто перший святкував двадцятип'ятиліття одруження, коли відбувалися всякі імпрези, виставки та печення бараболі. Особливо важко мені було пригадати усіх наших голів. Замість пригадувати, хто головував, було легше пригадати, хто *не* головував. Це щось як у тому жарті, де жінка приходить додому й розповідає чоловікові: "І чого тільки не було в крамниці! І хліба не було, і цукру не було...". Отак і я: "Кого тільки не було на чолі нашої славної організації: і Оксани не було, й Зені не було...", але ліпше не називати прізвищ тих, "кого не було", бо вони тепер тут є. А найкраще й найпевніше взагалі ніяких прізвищ не називати, користаючись зручним українським "безособовим" зворотом, таким як "було зроблено", "говорилося", "писалось" й "дискутувалося".

Отже, якщо відкинути хронологію й не називати прізвищ, то справа стає значно простішою: перерахувати "фази" нашої діяльності (висловлюю подяку пані Любі за цю геніальну ідею і за науковий термін "фаза").

Фаза перша: школа українознавства. Але цьому передувало заснування самого відділу (здається, десь у 1966 році, адже святкуємо 25-ліття). Тоді нас була горстка, але ентузіазму було досить, особливо коли до нас власною персоною прибули високопоставлені гості з Окружної Ради СУА в Дітройті Анастазія Вокер та Лідія Колодчин, яку маємо приємність бачити сьогодні. Вони аж ніяк не переймалися фактом нашої малої чисельності і запропонували зробитися підвідділом 37-го Відділу, яким тоді керувала А. Вокер. Так і зробили, і кілька років ми існували як підвідділ, що нас цілком влаштовувало: внески були нижчі й відповідальності було менше. Аж нарешті ми мусили усамостійнитися, бо вже не випадково — наші лави зросли. Довелося не тільки стати на власні ноги, а ще й охреститися (тут щось негарзд у статуті СУА, бо він розходиться з церковним, там людина спочатку хреститься, а тоді вже стає на власні ноги). Отже, у фазі першій ми усім відділом проводили школу українознавства для наших дітей. Щосуботи вранці збиралися в приміщенні грецької церкви і вчили дітей таких предметів як граматика, географія і гарне поведження, скорочено

"га-га-га" (це український відповідник до англійських трьох "P"). Мали професійного досвідченого вчителя в особі Надії Стрихар (бачу, що без прізвищ не обійтися), нас перевіряли професійні інспектори, й ми видавали офіційні свідоцтва закінчення такої-то класи. Для нових членів нашого Відділу ці роки нічого не говорять, а для тих, хто вчився, говорять аж забагато, бо вчилися й ми разом з дітьми, при чому головні предмети для дорослих були терпеливість, терпеливість і ще раз терпеливість!

Фаза друга: зовнішні зв'язки. Як відомо, це одна з цілей СУА. Тут треба згадати відвідини американських шкіл з доповідями, показом писанок, кераміки та інших зразків народного мистецтва; влаштування виставок книг у міській бібліотеці, участь в інтернаціональних студентських фестивалях, спровадження танцювальної групи з Дітройту, яка виступила перед членами американського жіночого клубу міста Анн Арбор. Крім того про нас писали у міській газеті, і то не один раз, не згадуючи вже про таке досягнення, як проголошення дня 22 січня днем української незалежності тодішнім мером нашого міста.

Фаза третя: участь у міських ярмарках. Тут потрібно гоголівського хисту, щоб достойно описати наші титанічні зусилля з готуванням шатра, печива, книжок, вишивок, зразків українського різьбарства й гончарства, а головне — іспит витривалості наших нервів, ніг та рук, коли доводилося годинами стояти в шатрі у літню спеку, всміхатися до публіки й пояснювати, що Україна це щось зовсім інше, ніж Росія, щось на зразок Ірландії та Англії (чомусь цей приклад здається нам усім дуже переконливим, бо, мовляв, це повна паралеля до нас і росіян, а що історична наука цієї паралелі не добачає, це нас не дуже турбує). Ярмарки давали деякий прибуток, хоч, здається, чоловіки нашої громади більше заробляли на українському пиві німецького виробу (їхній прибуток ішов на ціль). Деякі чоловіки часом і нам допомагали, за що їм щира подяка. Якийсь час ярмарки разом з продажем печива — у приміщенні компанії Едісон — перед Різдом були нашим єдиним засобом заробити копійку. Решту копійок додавали з власної кишені, поки не здогадалися, що можна ще заробляти колядуванням. Коляда була в нас цілком призначена на потреби школи українознавства, а коли школу всі наші діти закінчили, то коляда почала бути джере м нашого добродійства (допомоги сиротам у Європі, жертвам повені в Бразилії, а згодом на стипендії, спочатку українській студентці у Бразилії Марії Лозовій, а згодом учневі семінарії, майбутньому священикові (так ми, принаймі, надіємося) Гаврилові Бобалові. Тут я по суті перейшла вже до *фази четвертої:* харитативної.

Фаза п'ята: культурно-освітня, або, як висловилося пані Люба, музична й літературна. Хоч серед

наших членів є багато талантів — дехто співає, дехто грає на фортепіані, дехто малює, звичайно всі вміють вишивати, не кажу вже про куховарення (про це ще скажу окремо), але у фазі 5-ій ідеться не про наші власні таланти, а про підтримку таких славних українських митців, як скрипаль Олег Криси та поетка Ліна Костенко. Щодо О. Криси, то завдяки ініціативі нашого Відділу та з його фінансовою допомогою Криси зміг виступити перед українською і неукраїнською публікою в Дітройті, а після виступу був гарно прийнятий у домівці США й міг покуштувати наших страв. Для Ліни Костенко наш Відділ також влаштував гарне прийняття після її виступу перед університетською публікою в Анн Арборі, а пані Васишин, наша тодішня голова, запросила її до Толідо й познайомила з американським бізнесовим світом. Звичайно, для своїх членів та для усієї української громади нашого міста наш Відділ влаштовував цікаві доповіді, музичні виступи, показ прозірок з подорожей у супроводі цікавих пояснень.

Щодо куховарення, як свого роду мистецтва (так воно й зветься — кулінарне мистецтво), то ми удосконалювали свій рівень і знання у цій ділянці, проводячи курси печива, тортів та інших солодких речей (до більш прозаїчних речей, як борщ або капуста з горохом, в нас вже не було зацікавлення).

Фаза шоста й остання — це святкування 25-літь одруження. Тому що ми більш-менш того самого віку й поодружувалися теж більш-менш в той сам час, то по черзі почали відсвятковувати подружні ювілеї то однієї, то другої пари. Це робилося не абияк, а заплановано, з обов'язковими виступами, промовами, тостами. Крім цих свят ми щороку зби-

ралися на Новий Рік, співали, їли, танцювали і знов співали — часом аж до ранку.

Тепер наша діяльність трохи повужчала: підтримка стипендиста, посилка книжок на Україну, але Відділ росте, прибувають нові сили, з'являються нові проєкти. Один з них: збирання усних спогадів, запис їх відеокамерою. Хочемо почати з членів нашого Відділу, а там може розширимо цю цікаву працю. Можливо, що нею зацікавиться й молодь, яку ми радо вітатимемо серед нас.

Отже, на кінець виринає питання, чи можемо ми сказати собі так, як Кеннеді колись сказав студентам, промовляючи до них зі сходів Мічиганського Юніону: "Don't ask what your country can do for you, ask what you can do" — "Не питайте, що Союз Українок може дати вам, питайте, що ви можете дати Союзові Українок". І так і ні, бо й одне і друге потрібне і невід'ємно пов'язане між собою. Кожна з нас, ставши членом Союзу, принесла свій неповторний вклад, свій особливий талант і тим збагатила діяльність відділу в цілому, а відділ, тобто ми як українське жіноцтво, згуртоване для України й для всіх людей, безперечно допомогли кожній з нас проявити себе краще, зробити те, чого не змогла б зробити одиниця. І тут пригадується гасло: "Et pluribus unum".

Ми повинні почувати себе вдячними долі й Богові, що ми знайшли нове життя в цій країні, а тим, хто тут вже народився, що вони могли вирости тут і не зазнати лихоліття війни та еміграції. Сьогодні на Україні відроджується жіночий рух, знову є Союз Українок. Разом ми можемо зробити ще більше. А Бог нам допоможе.

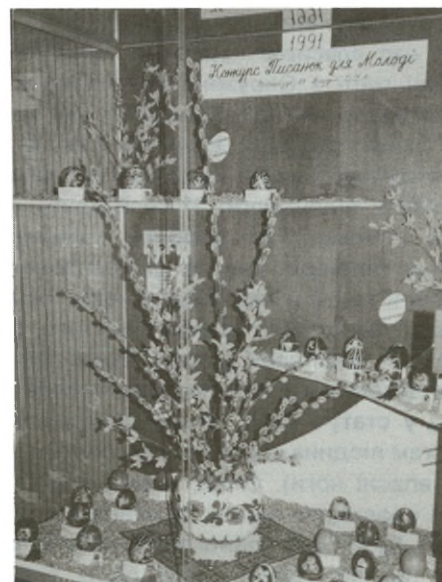
АСЯ ГУМЕЦЬКА

ДІТИ ПИШУТЬ ПИСАНКИ

Український Освітньо-Культурний Центр у Філадельфії завжди гарно прикрашений мистецькими експонатами з нашої культурної спадщини.

У великодній час особливим успіхом користувалася виставка, яку приготували учасники конкурсу писання писанок. Це вже третій з черги конкурс для молоді, влаштований 88-им Відділом США ім. княгині Ольги у Філадельфії. В ньому взяло участь 38 дітей віком від 4 до 14 років. Експонати були оцінені Христиною Хомин-Іжак, кураторкою студійного осередку української культури про Менор Джуніор коледж. Всі учасники конкурсу одержали посвідки, а ті, які здобули перші, другі та треті місця, — нагороди.

Серед наймолодших учасників конкурсу (віком від чотирьох до шести років, а їх було найбільше — 22-оє) перше місце здобули Дам'ян та Адріана Шембелі, друге — Наталка Кужля та Микола Кузевич, третє — Стефця Гамик та Наталка Лесків, відзначення — Дарко Керницький та Улянка Луців.

У другій віковій групі (9-10 років) переможцями вийшли Соня Гатта (перше місце), Аня Керницька (друге), Андрій Кужла (третє), Андрій Луців та Ірена Прокопович (відзначення).

У третій групі (11-14 років) найкращими були писанки Андрійка Керницького (перше місце), Ніни Шаповаленко (друге), Юрка Липинського (третє міс-

це) та Романа Прокоповича (відзначення).

Виставка тривала до кінця квітня. Ми тішимося, що діти цікавляться мистецтвом писання писанок і тим самим плекають традиції українського Великодня.

Олена Карпинич,
пресова референтка 88-го Відділу СУА

100 ТИСЯЧНИЙ ФОНД ІМ. ОЛЕНИ ЛОТОЦЬКОЇ

Від травня до червня 1991 р. вплинуло
Досі вплинуло
Разом:

210.000 дол.
87,496.00 дол.
87,706.00 дол.

21 квітня ц.р. в Рочестері відбувся окружний з'їзд відділів СУА Північного Нью-Йорку. На з'їзді нагородили мене грамотою Почесної членки окружної Управи Північного Нью-Йорку за довголітню працю в ній і працю у 47-му Відділі СУА для розвитку нашої організації та добра української громади. Висловлюю щиру подяку окружній Управі за визначення і надання мені почесного членства та жертву **100.00 дол.** на фонд ім. Олени Лотоцької для дальшого росту СУА.
Іванна Мартинець

Замість непомічених (не з нашої вини) привітів у Конвенційній книжці, пересилаємо **110.00 дол.** на Фонд ім. Олени Лотоцької: по 10.00 дол. — Тамара і Теодор Гривнак, Наталія, Люба і Роман Домбчевські, Марія і Йосиф Костів, Марія й Іван Крамарчук, Дарія й Михайло Лесів, Іванна і Мирослав Мартинці, Ірина і Мирон Руснак, Люба і Богдан Хома, Ірина Шмігель, Тетяна і Ростислав Шутер.

Членки 47-го Відділу СУА в Рочестері, Н.-Й.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "НАШОГО ЖИТТЯ"

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У світлу пам'ять **Андрія Надяка**, мужа членки 47-го Відділу СУА в Рочестері **Фені Надяк** складаємо **125.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя", а шановній родині висловлюємо щирі співчуття. Пожертви склали: **по 10.00 дол.** — Евдокія Боберська, Анастасія Смеречинська; **по 5.00 дол.** — Ольга Ганушевська, Стела Гузар, Люба Дембчевська, Марія Джус, Анна Капітан, Регіна Кіндрат, Марія Костів, Марія Крамарчук, Дарія Лесів, Фена Надяк, Катерина Панич, Мирослава Приймак, Текля Приймак, Ірена Руснак, Ірена Семанюк, Марія Сипняк, Анна Сухоцька, Анна Чорнобиль, Ольга Червінська, Татяна Шутер, Катерина Щур.

У світлу пам'ять **бл.п. Марії Козій** складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя", а дочці Христі, членці нашого Відділу, висловлюємо щирі співчуття. **Управа і членки 6-го Відділу СУА, Чикаго, Іл.**

Замість квітів на могилу **сл.п. Марії Хомин-Куруц** складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд "Наше Життя". **Мирослава Курман, Магдаліна Яцусь, Ірена Коваль, Ліда Кріль, Ольга Михалюк і Ліда Голь,** членки 112-го Відділу СУА

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Володимира Гноя** складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". **Валентина і Леонід Чудовські**

У світлу пам'ять моєї дорогої кузинки **бл.п. Анни Гойдан-Хміль**, яка відійшла у вічність 15 квітня 1991 р. на 67-му році життя, складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". **Марія і Ярослав Базюки**

У пам'ять **бл. п. Романа Іванчишина** найдорожчого сина наших приятелів, складаємо **100.00 дол.** на Фонд СУА — Поміч Україні. **Д-р Володимир і Ярослава Трембіцькі.** А Вам дорогі ще раз висловлюємо наше сердячне співчуття!

У світлу пам'ять моєї сестри **Марії** жертву **32.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя". **Стефанія Залітач.**

Замість квітів на свіжу могилу дорогої **бл.п. Анни Хміль** жертвуємо **20.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". **Ліда і Василь Колодчини**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Марії Галайдіди** складаємо **10.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя", а родині висловлюємо щирі співчуття. **Управа і членки 19-го Відділу СУА в Трентоні**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Григорія Геби**, тестя нашої членки Елизавети Геби, складаємо **10.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя". **Управа і членки 62-го Відділу СУА**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Лідії Журавель**, тещі нашої членки Надії Журавель, складаємо **10.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя". **Управа і членки 62-го Відділу СУА в Глен Спей, Н.Й.**

В пам'ять **бл.п. Анни Хміль**, членки 76-го Відділу СУА у Воррені, Міч., замість квітів управа Відділу складає **15.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". **Ліда Колодчин, голова Відділу**

Donation of **\$30.00** to Our Life magazine in memory of **Anna Chmil** who passed away in April 1991 and left her husband, three children and six grandchildren. **Petro Chmil and family**

Замість квітів — журнал "Наше Життя" для "бабусі". В пам'ять нашої мами і бабуні **д-р Людмили Скорюк-Бризгун**, яка відійшла від нас назавжди 7-го січня 1981 р., та в пам'ять нашого тата і дідуня **д-ра Константина Бризгуна**, який покинув нас 10 лютого 1981 р., даруємо "Наше Життя", "Жіночий Світ" і "Промінь" невідомим "бабусям".

Оксана, Ярослав, Всеволод та Ігор Соколики

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ТРИВАЛІ ФОНДИ

На Меморіальний фонд Анни Байко і Миколи та Марії Стислович **200.00 дол.** зложила **Оксана Байко**.

На Меморіальний фонд Ярослава Крушельницького **1,000.00 дол.** зложила **д-р Ірина Крушельницька**.

На Меморіальний фонд Анни Тинської і Мартина Фенчинського **100.00 дол.** зложили **Юрій і Катерина Кедровські**.

БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД

2,000.00 дол. — Борис Галаган;

по 1,000.00 дол. — "Червона Калина", Біктон Дікінсон Фундація, дорівнюючи пожертву М. і О. Гнатейків, Маріка Фабер;

по 500.00 дол. — Василь Яцейко, Любомир і Оксана Крушельницькі;

300.00 дол. — Бернард МкКарті;

по 200.00 дол. — д-р О. Вінтоняк, Данило і Джун Марія О'Нейл, Петер К. Інгерман, Петер і Кендис Колер, Богдан Овсянецький, Петер і Дженіна Бассано, вшановуючи Гелену Якимець;

по 100.00 дол. — Джеймс С. Ла Фордж, Володимир і Галина Балабани;

60.00 дол. — Володимир Буцяк;

по 50.00 дол. — Ерік Велш, Ірена Потапенко;

по 25.00 дол. — Іван Івахів, Ольга Масюкевич, Юнайтед Технолоджі, дорівнюючи пожертву Розалії Воробель, Богдан Кутний, Мирослава Белей, Володимир Барагура;

по 20.00 дол. — Марія Мулькевич, Анна Герасименко;

по 10.00 дол. — Ольга Середа, Юлія Демченко;

5.00 дол. — Василь Павленко.

ЗАГАЛЬНІ ПОЖЕРТВИ

200.00 дол. — Олександр і Ірена Ховайли;

по 150.00 дол. — Віра Скоп, д-р Андрій Мацюрак з дружиною;

по 100.00 дол. — Анна Кот, Микола й Ірена Шпетки, Ізяслава Заяць, Богдан Барабаш, д-р Володимир і Дарія Гойдиші, д-р Степан Нічай, Юрій і Вікторія Мішенки, Андрій і Марта Бачинські на збірний фонд, д-р Олександр Стрільбицький;

по 50.00 дол. — Пірл Дент, Микола і Раїса Руденки, Галина Гомзяк, Іван Винницький, Марта Рудик, Богданна Походай, Тарас і Юліяна Шепеляві, Арета Арлен, д-р І. Й. Цегельський, Богдан і Ліля Курилки, д-р Софія М. Андріяшук, Оксана Поритко, панство Шпачинські, Михайло Качмарчик, Ярослав Тимочко, Ярослав і Ярослава Букачевські, Іван і Наталія Коропецькі;

40.00 дол. — Роман Гриців;

по 35.00 дол. — Стефанія Меркело, д-р Лев й Ірена Кушнірі;

по 30.00 дол. — Стефан і Ольга Крижанівські, Наталія Крупська, Христина Демидович;

по 25.00 дол. — Василь Марущак, Лідія Станко, Оксана Миколайська, Олександр Кулинич, д-р Осип Данко, Ірена Залиба, Євгенія Новаківська, Татяна Бутович, Михайло Качмар, Ольга Смаль, Іван і Марія Жуковські, Юрій і Христина Свищуки, Марія Андрусак, Павло Заяць, Ольга Делла Кава, Осип і Марія Готгарди, Марія Палідвор, Р. Л. і М. Хом'яки, Іван Петро Гарбера, І. Юрій Зубаль, д-р Ярослав і Мері Макарушки, Іван і Софія Винники, Стефанія Гутович, Теодор і Ева Грицики, Анастасія Фолкер, Меланія Соренсон, Зенон Михалевський, Богдан і Марія Пашковські, Дам'ян Кордуба, Іванна Блага, Ольга Джонсон, Зоряна Клюфас, М. і А. Лопадчаки, Енн Свенсон, Осип і Софія Серафіні, Юрій і Мира Граби, Мері Белбек, Ольга Маришук-Кендер, Остап і Богданна Винники, Богдан і Оксана Богословечі;

по 20.00 дол. — Ярослав і Катря Червоняки, д-р Ждан і Оксана Кордуби, Степан Гук, Теодор Баб'юк, Еміль Грубський, Володимир Когутяк, Наталія Масюк, Стефан Гаврилюк, Роман і Люба Раковські, Марія Крижанівська, Юлія Костишин, Л. М. Роговський, Іван Головка, Василь Попович, Стефан Мартиняк, Юрій і Ірена Колодії, д-р Євген і Ніла Стецьківи, Петро і Ольга Прички, Дарія Шепарович, Нора Масон, Карло і Лена Мікітичі, Кирило і Ірена Григоровичі, д-р Роман і Марія Марківі, д-р Роман і Ольга Морози, Катерина Андрушко, Петро Голець, Стефанія Пурій;

по 15.00 дол. — Ольга Вишневецька, Роман Маселко, Олена Хомин, Олександр Булак, Ярослав Степанків, Б. Джастин і Катерина Бурбелли, Дарія Ломницька, Йосип і Мері Лисогори, Емілія Ройовська;

по 10.00 дол. — Кость Гречак, Юрій Бачинський, Евдокія Туринська, Ірена Благітка, Ярослав Яцковський, Ольга Гірна, Марія Микита, Френк Літовинський, Марія Кузьма, Олександра Воробкевич, Гелена Гаяс, Христина Попович, Іван і Осипа Німчуки, Анна Кебало, Марія і Микола Риваки, Осип і Барбара Дмитріви, Ірена Джонсон, Софія Петеш, Микола Червайко, Ірена Ільницька, Богдан Дзюбина, Михайло Світничук, Анна Гувер, Гелена Мірчук, Володимир Барагура, Юрій Зеленський, Мілдред Бойчук, Стефанія Семущак, Остап Гатц, Ярослава Салик, Марія Мудрик, Юлія Ховайло, Ярослава Левицька, Віра Мацелюх, Ірена Біскуп, Михайло Березовський, Ольга Стеткевич, Володимир Сенешак, Андрій Стахнів, Олександр і Ірена Михалюки, Олександр Кобаса, Марія Захарків, Ірена Хуміловська, Ярослав Волощук, д-р Богдан і Люба Сілецькі, Мирослав і Іда Бекіші, Юрій Левицький, Катерина Мінкевич, Гаррі і Розалія Полчій, Джені Батка, Роман Бобяк, Іван Бойчук, Іванна Скарупа, Ярослава Ставницька, Ксеня Антипів, Михайло Ортинський, Йосеф Говник, Володимир і Анастасія Мерещаки;

6.00 дол. — Петро і Дарія Басалики;

по 5.00 дол. — Григорій Колибаб'юк, Ія Лісович, Оксана Колесниченко, Євген Баланда, Софія Салдан, Михайло Маркевич, Анна Сташко, Анастасія Попик, Микола Прагар, Олександра Салик, Ольга Коваль, Ярослав Клим, Дарія Стахів; **1.00 дол.** — Богдан Калавур.

Складаємо 150.00 на Український Музей в Нью-Йорку, як вияв нашого сердешно-дружнього ставлення до дорогої Марусі Даниш. **Приятелі**

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Софії Костюк 50.00 дол.** складає родина **Михайла Медведцького** на Український Музей.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Ольги Паук 10.00 дол.** на Український Музей складає **Мирослав Беневич**.

В пам'ять **бл.п. Ольги Паук**, недавно померлої сестри членки 63-го Відділу СУА в Дітройті Ярослав Казанівської, наш Відділ складає **10.00 дол.** на Український Музей.

У світлу пам'ять дорогої мами **бл.п. Юлії Гнатів-Дашко** складаємо **50.00 дол.** на Український Музей. **Роман і Теодора Британи**.

У світлу пам'ять **бл.п. Марії Петришин** на Збірний Фонд Українського Музею складають **30.00 дол.** **Богдан і Лідія Гайдучки**.

У світлу пам'ять **бл.п. Василя Кия** жертвує **25.00 дол.** на Український Музей **Зенон Михалевський**.

У світлу пам'ять **бл.п. Катерини Козуляк** складає **25.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею **Сем і Ольга Літепли**.

В пам'ять **бл.п. Осипа Гулея** складають на Український Музей **по 10.00 дол.** **Анна Любинська, Євгенія Рубчак і Дарія Баран**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. проф. Осипа Гулея 20.00 дол.** на Український Музей складають **д-р Роман і Ольга Морози**.

У третю болючу річницю смерті моєї найдорожчої матері **бл.п. Антонії Іваночко з Залеських** складаю **50.00 дол.** на Український Музей. **Оксана Мостович**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Марії Рибчук**, матері Зиновії Никифороук, складаю **25.00 дол.** на Український Музей в Нью-Йорку, а родині складаю щирі співчуття. **Віра Шуль**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Володимира Гнюя** складаю пожертву на Український Музей в сумі **50.00 дол.** **Ріта і Олег Послушні**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. проф. Осипа Гулея** складаю пожертву на Український Музей **25.00 дол.**, а родині складаю щирі співчуття. **Міля Ренер**.

Замість квітів на свіжі могили **бл.п. судді Стефана Гіби, бл.п. Марії Гіби та бл.п. Стефана Бриттана** складаю **100.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею. **Олена Бриттан-Гіба**.

В пам'ять незабутнього **бл.п. Павла Андроняка** складаю пожертву на Український Музей. **Василь Рабарський**.

Замість квітів на свіжу могилу дорогої тітки **бл.п. Марії Вислоцької** складаю на Український Музей пожертву **100.00 дол.** **Ольга Тритяк**.

Замість квітів на могилу **бл.п. Марії Андреюк** складаю на Український Музей пожертву **25.00 дол.** **Андрій Андреюк**.

ПОПРАВКА

У квітневому числі "Нашого Життя" на стор. 32 трапилась помилка: повинно бути "В пам'ять мого дорогого незабутнього мужа **бл.п. Івана Гусяка** складаю **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку через 72-ий Відділ СУА. **Текля Гусяк**."

ФОНД ДОПОМОГИ МОЛОДІ І ДІТЯМ — ЖЕРТВАМ ЧОРНОБИЛЯ

З нагоди 80-их уродин, Володимир Соя і його дружина Лідія, членка 50-го Відділу СУА в Анн Арборі, склали на Медичний Фонд СУА — на будову шпиталю жертвам Чорнобиля — **500.00 дол.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Миколи Ярошенка** на Фонд Медичної Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля склали через Округу СУА в Нью-Йорку пожертви такі особи: **по 100.00 дол.** — Е. і Е. Івашківи, О. Крумшин, С. і В. Сливоцькі, Н. і Б. Савчуки, М. і Н. Шмірелі; **по 50.00 дол.** — о. В. Базилевський, З. і О. Баб'юки, П. і В. Остап'яки, З. і О. Савчуки, О. Ленець, І. Стецьків, Furniture Consultants Designe, Ю. і М. Штогрини; **по 30.00 дол.** — Р. і М. Данилюки, Б. і А. Демчуки; **по 25.00 дол.** — Р. і О. Гаєцькі, Дарія Генза, А. і Л. Закревські, Е. Камінський, Б. і Л. Кекіші, І. і Я. Лучечки, А. і Д. Леськіви, І. і Г. Одуляки, Ю. і О. Пастернаки, П. і О. Саляки, д-р І. і С. Серанти, М. Турецький, В. і О. Лонкевичі, В. і О. Омельченки, А. Прадишук, С. і Е. Чуми; **по 10.00 дол.** — С. і С. Савчуки, М. Шепарович. Разом: **1,430.00 дол.**

В пам'ять **бл.п. Параски Кольби-Троян**, яка померла 16 квітня ц.р. в Нью-Йорку, складаємо **100.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля. Синам, їх родинам пересилаємо глибокі співчуття. **Надія Касянчук з роудиною**

У світлу пам'ять незабутнього сина **Романа** на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля **70.00 дол.** і на Пресовий Фонд "Нашого Життя" **15.00 дол.** складають через 82-ий Відділ СУА **Ірена і Василь Іванчишини**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Василя Кия** пересилаємо **50.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля, дружині Ліді і синові з родинами висловлюємо наше співчуття. **Катерина і Дмитро Молодовці**.

В пам'ять нашого дорогого приятеля **бл.п. д-ра Романа Осінчука** складаємо **50.00 дол.** на Фонд Медичної Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля. **Д-р Роман і мгр Ольга Морози**

Замість квітів на могилу **бл.п. Василя Кия** складаємо **25.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля і **5.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя", а пані Ліді і родині висловлюємо щирі співчуття. **Стефанія Грицюшко з роудиною**

В пам'ять **бл.п. Люби Саврас** на Фонд Медичної Допомоги Дітям Чорнобиля склала **25.00 дол.** **Апольонія Книш**.

Замість квітів на могилу **бл.п. Ляни Кебуз** на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля зложили **25.00 дол.** **Леся і Мирон Стебельські**.

НАШИМ ДІТЯМ

МАРШ

Слова: К. Перелісна

Муз. О. Тарнавська

Marchiale

Йдуть дів-чат-ка і хло-п'ят-ка о-чень-ки го-
 рять, Рів-но кро-ки від-би-ва-ють І три-ма-ють
 ряд. Раз, два, раз, Сте-ре-жіть-ся нас. Раз, два
 раз, Сте-ре-жіть-ся нас.

Йдуть дівчата і хлоп'ятка,
 Оченьки горять,
 Рівно кроки відбивають
 І тримають ряд.

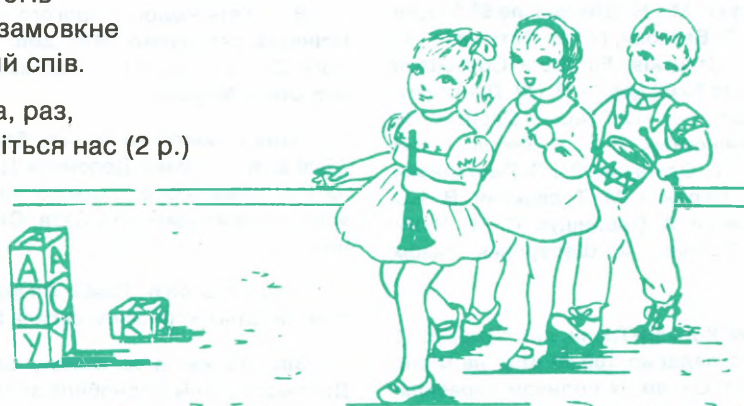
Раз, два, раз,
 Стережіться нас (2 р.)

Люблять діти Україну,
 Знають ворогів
 І ніколи не замовкне
 Переможний спів.

Раз, два, раз,
 Стережіться нас (2 р.)

Хоч малі ще ті хлоп'ятка,
 Та як підростуть,
 Всі до бою з ворогами
 За свій край підуть.

Раз, два, раз,
 Стережіться нас (2 р.)

"Рідна пісня", 1972. Видання СУА. Ілюстрації: Галина Конопада, Ручне писання нот: Лариса Цісарук

Адріян нетерпеливо бігав по хаті, час від часу заглядаючи через вікно на город. Він знав, що сьогодні має прийти пан Степан з великою електричною пилкою і буде працювати в городі. Вже вчора він бачив, як Степан пересаджував старі кущі і садив нові, вирівнював стежку та обтинав живопліт. Треба було позбирати патички чи потримати довгий шнурок або принести води панові Степанові — і це, власне, була робота Адріяна. Старша сестричка Лариса помагала мамі садити квіти і ярину, а він нетерпеливо чекав, коли покличуть його і він зможе їм теж допомогти. Минулого тижня мама показувала Ларисі, як треба перекопати землю і посипати порошком із зеленої коробочки, щоб земля була пухкенька. Лариса принесла скриньочку з землею, де вже з раніше покладеного насіння виростили маленькі зелені корчики. Мама уважно поглянула на Адріяна і з усмішкою сказала: "Ти будеш мати свою маленьку грядку біля моєї і

Ларисиної, але мусиш її пильнувати". Радощам не було кінця, коли за хвилину маленькі пальчики вкладали в землю малі зелені корчики, з яких мали вирости помідори і огірочки. Адріян бігав з малою коновочкою по воду, бо вже навчився, що кожен рослину треба підливати, щоб вона жила і росла. З боку приглядався до них пан Степан, а мама пояснювала, що цибулька, морква і бараболя ростуть у землі, а огірочки і помідори будуть виростати на зелених корчиках, що над землею.

Сонце пестило дві голівки малих городників, що мов дві квітки схилилися над малою грядкою. А увечорі, коли діти заснули, Адріанові приснився сон: десь за деревами чути було, як грала музика "аркан" — танок, що його недавно хлопчик навчився в українській школі. А під хатою... О диво! Там уставилися в довгий ряд помідори, морква, огірочки й бараболька і завели веселий танок.

ГОСТІ

Встала наша качечка
Раненько,
Каченяток побудила
Враз швиденько.
Жовті кучерики
Всім їм розчесала,
— В гості ми поїдемо, —
Сказала.
І заквакали качата
На помості:
"До бабусі ми підемо
Всі у гості:
Качоруня і Любуня
Ще й Маланка,

Качур Квак, Семенко
І Степанко:
Бо ж бабусю всі вони
Любили —
Швидко бистру річку
Переплили.
Тихо шелестить там
Кущ ожини
Це ж бабусенька іде вже
По стежині.
— Я вареники з листочків
Наліпила,

Солодкими ягідками
Начинила.
До бабусеньки приплили
Вже внучата,
Усміхаються весело
Каченята.
— Добрий ранок
Вам, бабусю, —
Всі сказали
І весело: ква, ква, ква —
Разом співали.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ

33-Й ВІДДІЛ СУА У КЛІВЛЕНДІ

Річні загальні збори 33-го Відділу СУА у Клівленді, Огайо, відбулися 3 лютого 1991 року. Окружну Управу репрезентувала заступниця голови Округи Надія Дейчаківська. До президії увійшли: Любомира Мичковська — голова, Дарія Кузьмин — заступниця, Емілія Русин — секретарка.

Вибрано Управу на 1991 рік в такому складі: голова — Ольга Дем'янчук, заступниці голови — Ірина Кашубинська і Люба Боднар, протоколярна секретарка — Стефанія Балагутрак, кореспонденційна секретарка — Мирослава Грабець, скарбничка — Лукія Медицька, заступниця — Олександра Волошин.

Референтки: організаційна — Стефанія Вільшанецька, культурно-освітня — Люба Боднар, члени референтури — Марія Грушкевич та Ірина Дубас, суспільної опіки — Дарія Говикович, члени — Люба Лешньовська, Ірина Стахур, Ольга Байко, Дарія Микита, стипендійна — Іванна Вовк, виховна — Стефанія Балагутрак, мистецько-музейна — Ірина Кашубинська, члени — Марія Антонів і Олена Мовчан, зв'язкова — Олена Хміляк, господарська — Марія Нич, член — Анна Перепічка, пресова — Марта Сидір.

Контрольна комісія: голова — Анна Тарнавська, члени — Емілія Воляник і Анна Глинська, заступниця — Ольга Ільчишин.

Марта Сидір,
пресова референтка

22-Й ВІДДІЛ СУА В ЧІКАГО, ІЛЛИНОЙ

Річні збори 22-го Відділу СУА в Чикаго відбулися 10 лютого 1991 року. Зборами проводила президія у складі: Міра Ганкевич — голова, Софія Крупка — член, Ліна Басюк — секретарка. Від Окружної Управи вітала збори Анастасія Хариш, голова Округи.

До нової Управи увійшли: Ольга Мартинюк — голова, Олена Харкевич, Іванна Горчинська — заступниці голови, Люба Шеремета — протоколярна секретарка, Дарія Менцінська — кореспонденційна секретарка, Надя Дзидзан — фінансова секретарка, Ольга Гаврилук — скарбничка, Валентина Цурковська — скарбничка-помічник.

Референтки: Ліна Басюк, Рома Турянська, Евстахія Струтинська, Любомира Огаренко, Софія Залуцька — культурно-освітні, Ярослава Фаріон, Галя Янчишин, Соломія Кавка, Анна Кульчицька — імпрезові, Анна Білинська, Ольга Люшняк — організаційні, Мирослава Шевчик — пресова, Люся Самбірська, Леонтинна Боднарук, Софія Залуцька — радієві, Івана Городиська, Міра Ганкевич — бібліотекарки і музейні, Олена Харкевич — архів, Анна Марчук, Анна Дячун, Ярослава Іванишин, Марія Гірняк — суспільної опіки, Стефанія Форович — стипендій, суспільної опіки, Софія Дідицька, Марія Васько — господарські.

Контрольна комісія: Зіна Дичій, Іванна Припхан, Юлія Назаревич.

Мирослава Шевчик,
пресова референтка

82-Й ВІДДІЛ СУА В НЬЮ-ЙОРКУ

Річні загальні збори 82-го Відділу СУА в Нью-Йорку відбулися 10 лютого 1991 року. Предсідницею зборів була Олександра Кіршак, секретаркою Ольга Кекіш.

Вибрано управу на 1991 рік в такому складі: голова — Ольга Гірна, заступниця — Олександра Кіршак, секретарка протоколярна — Наталія Канюга, скарбничка — Надія Попель.

Референтки: організаційна — Юлія Крися, культурно-освітня — Ірина Іванчишин, суспільної опіки і стипендій — Теодора Бриттан, пресова — Ольга Кекіш, господарські — Емілія Балабан, Ольга Фенчен.

Контрольна комісія: Іванна Клим, Зеновія Логуш, Лідія Стасюк.

Ольга Кекіш
пресова референтка

19-Й ВІДДІЛ СУА В ТРЕНТОНІ

Річні загальні збори 19-го Відділу СУА ім. Лесі Українки у Трентоні відбулися 17 лютого 1991 року.

До президії зборів увійшли: голова — Таня Бойцун, секретарка — Мирося Глушок.

Управу на 1991 рік вибрано в такому складі: голова — Наталка Посева, перша заступниця — Леся Городська, друга заступниця — Зеня Оничук, секретарка — Таня Бойцун, скарбничка — Марія Глушок.

Референтки: господарські — Надія Гафткович, Оля Великорідько, Леся Сенік, суспільної опіки — Уляна Тарнавська, Валя Жулік, пресова — Мирослава Глушок, організаційна — Марія Спірала, імпрезова — Тамара Веремієнко.

Контрольна комісія: Леся Городиська, Таня Бойцун, Зеня Оничук.

Мирослава Глушок,
пресова референтка

49-Й ВІДДІЛ СУА В БАФФАЛО

Загальні збори 49-го Відділу СУА в Баффало, Нью-Йорк, відбулися 17 лютого ц. р. До президії зборів увійшли: Ірина Дорощак — голова, Анна Поліщук — секретарка.

Управу на дворічну каденцію вибрано в такому складі: Анна Поліщук — голова, Оксана Салдит — заступниця голови і референтка "Нашого Життя", Ореста Перейма — протоколярна секретарка, Уляна Лоза — кореспонденційна секретарка, Ярослава Борачок — скарбничка.

Референтки: Ірина Дорощак — зовнішніх зв'язків, Анна Ганицька — стипендійна, Богуслава Грега-Лонг

Від Редакції

Редакція не приймає матеріалів не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову.

Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди а не погляди редакції. Редакція не буде містити невічливих образливих для когонебудь висловів. Рукописів не звертаємо. Аноніми не читаємо.

**Редакція приймає за домовленням тел: (212) 674-5508. Адміністрація (212) 533-4646.
Адреса: "Our Life", 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003**

— культурно-освітня, Анастасія Пугач — організаційна, Марія Дранка, Василина Осташук, Олена Хомин, Ева Ковтало — господарські, Стефанія Осадца, Ірина Лаврівська — вільні члени.

Контрольна комісія: Марія Паньків — голова, Мирослава Райца, Ірина Ходань — члени.

Уляна Поза,
кореспонденційна секретарка

73-Й ВІДДІЛ СУА У БРІДЖПОРТІ, КОНН.

Річні загальні збори 73-го Відділу СУА у Бріджпорті відбулися 22 лютого ц.р. На зборах була присутня голова Окружної Управи Валентина Чудовська. До президії увійшли Ольга Сусла — голова, Мирослава Чубата — секретарка.

Управу на 1991 рік вибрано в такому складі: Анна Гомік — голова, Ольга Сусла — заступниця голови, Марія Слевінська — секретарка, Стефанія Бабій — скарбничка.

Референтки: Юлія Бурій — організаційна, Дарія Стахів — музейна, Тамара Пеленська — культурно-освітня, Марія Цап — імпрезова, Мирослава Чубата — пресова (україномовна), Олександра Вучек — пресова (англомовна), Ярослава Ковач — суспільної опіки, Анна Гомік — зв'язків, Ярослава Ковач, Надя Чубата, Юлія Бурій, Марія Герич — господарські, Рома Гайда — вільний член.

Контрольна Комісія: Ярослава Ковач, Олександра Вучек, Дарія Стахів.

Мирослава Чубата,
пресова референтка

24-Й ВІДДІЛ СУА, ЕЛІЗАБЕТ, Н.ДЖ.

Збори 24-го відділу СУА відбулися 24-го лютого 1991 року. Окружну управу репрезентувала Надя Бігун. Президія: Надя Бігун — голова, Ірена Левицька — секретарка.

Управу на 1991 рік вибрано в такому складі: Олена Мельничук — голова, Ольга Граб і Люба Вальчик — за-

ступниці, Ірена Левицька — секретарка, Анна Іванців — скарбничка.

Референтки: організаційна — Павлина Юрчак і Параскевія Луців, Ольга Заремба і Дуня Боднарченко — культ.-освітні, Ольга Шевчук і Марія Бокало — імпрезові; Ірена Левицька, Юлія Полянська і Ярослава Гусак — суспільної опіки, Анна Іванців — пресова англійськомовна; Ірена Левицька — українськомовна; Марія Барляк — господарська.

Контрольна Комісія: Люба Вальчик — голова, Розаліч Бойчук — член, Павлина Юрчак — член.

Ірена Левицька,
секретарка

66-Й ВІДДІЛ СУА ІМ. О. КИСІЛЕВСЬКОЇ В НЬЮ-ГЕЙВЕНІ, КОНН.

Річні загальні збори 66-го Відділу СУА ім. О. Кисілевської в Нью-Гейвені відбулися 24 лютого 1991 р. Окружну Управу репрезентувала Ірена Остап'юк. До президії увійшли: Ліда Фіцалович — голова, Віра Гусак — секретарка.

Управу на 1991 рік вибрано в такому складі: Ірина Гладка — голова, Олександра Кизик — заступниця голови, Марія Висовська — секретарка, Ірина Мандич — скарбничка, Емілія Іванів — секретарка, Віра Гусак — музейна, організаційна, Лідія Фіцалович — культурно-освітня, Ольга Посполіта, Лідія Козюпа, Ольга Духновська — господарська, Марія Кульчицька — суспільної опіки, Ірина Гриневич — пресова, Марія Кульчицька, Інка Лодинська, Лідія Фіцалович — контрольна комісія.

Ірина Гриневич,
пресова референтка

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У травневому числі "Нашого Життя" на сторінці "Наше харчування" (стор. 27) в першому приписі на "Горіховий торт з горіховою масою" пропущено в складниках на масу **½ фунта волоських горіхів. Просимо вибачити.**

"OUR LIFE" Magazine (USPS 414-660) is published monthly — except July & August combined by Ukrainian Women's League of America, Inc. at 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003

Subscription in the United States of America \$20.00, half year \$10.00, single copy \$2.00.
COUNTRIES OTHER THAN U.S. (with the exception of South America) may send the subscription in their currency, which will equal the amount of 20.00 American dollars.

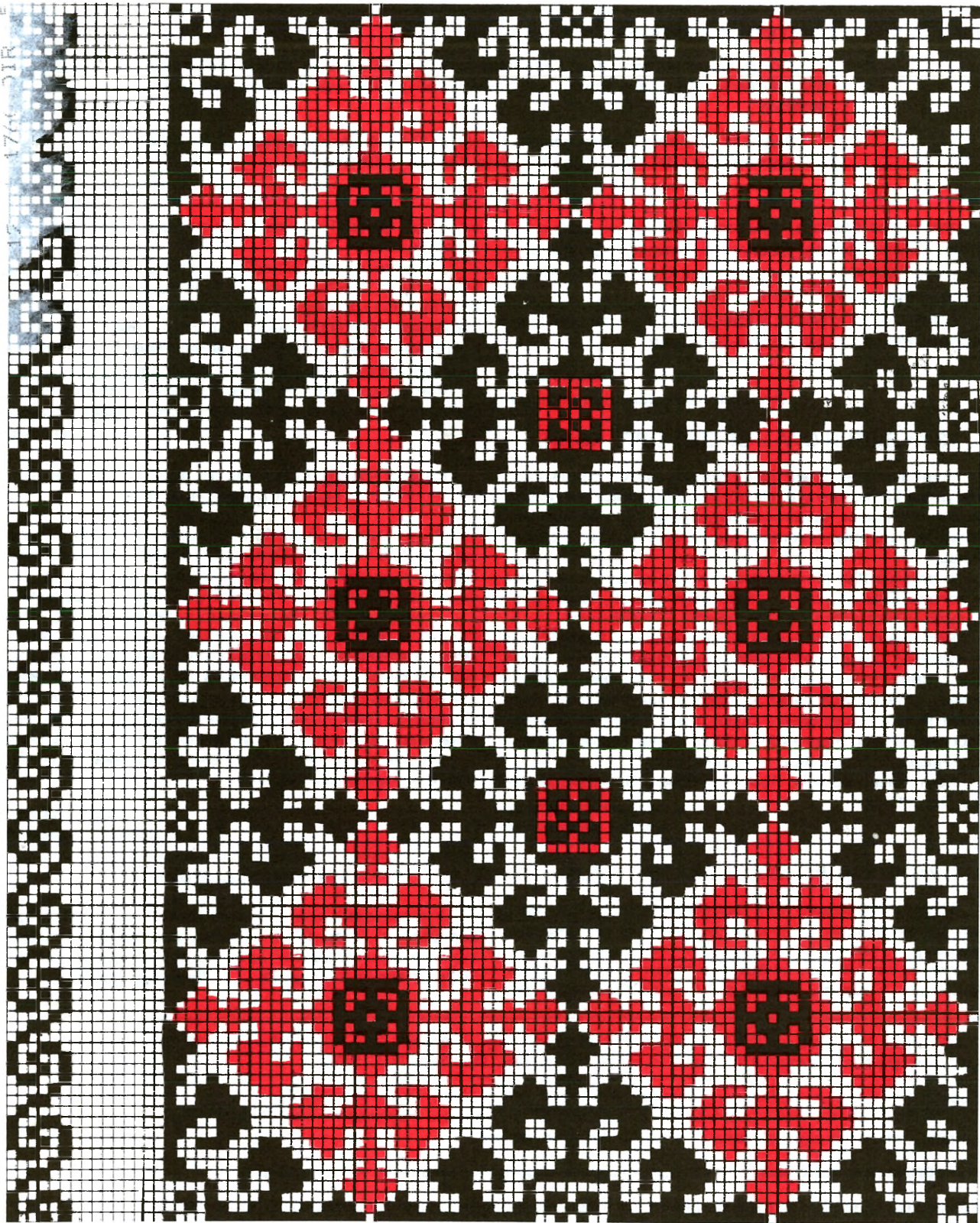
ПЕРЕДПЛАТА В США: річна... 20.00 дол., піврічна 10.00 дол. Поодиноке число 2.00 дол.

КРАЇНИ ПОЗА МЕЖАМИ США (за винятком Південної Америки) можуть вплачувати у своїх валютах, в сумі яка дорівнює вартості 20.00 американських доларів.

©Copyright 1991 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

Printed in USA by Computoprint Corp., 35 Harding Ave., Clifton, NJ 07011

(201) 772-2166
FAX (201) 772-1963

Східне Поділля, XIX ст. Частина wzору із чоловічої сорочки. Вишивати чорними і червоними ч. 666 нитками. із колекції І. і П. Ганкевичів.

Eastern Podilla, XIX century. Part of the design of the front of the men's shirt. Embroider with black and red #666 DMC thread. From the collection of I. and P. Hankevych.